

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Secundus In Octo Libros Physicorum Aristotelis

Crespin, François

Bruxellæ, 1652

Disputatio II. De Continuo, & ejus continuatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95369)

nium possibilem perfectissima; quia non est necessarium quoddam contineat formaliter perfectiones entium essentialiter successivorum; sed satis est, quoddam illas contineat eminenter: deinde in infinito in multitudine rerum possibilem continentur omnes numeri rerum omnium successivarum, ut patet ex dictis supra: unde licet in numeris rerum successivarum oporteat ire in infinitum; id tamen non obstat quominus detur unus absolute omnium numerorum negativè perfectissimus, ita ut Deus non possit positivè perfectiorem producere, prout contendit nostra Resolutio.

cxvii. Obijcies 4°. saltem ex Resolutione ista sequitur illam creaturam habere perfectionem simpliciter infinitam, quandoquidem infra illam sunt creaturæ illa imperfectiores, infinitæ possibiles.

cxvii. Respondeo negando sequelam; quia cum vix assignari possit species, quæ sub se infinitas imperfectiores geometricæ & secundum aliquam proportionem non contineat, omnes etiam valde imperfectæ species, haberent perfectionem simpliciter infinitam, quam tamen Theologi soli Deo, sive enti habenti perfectionem simpliciter simplicem, seu nullam includenti imperfectionem, concedunt: unde calculatio ista omnino fallax, nec vera est, nisi secundum proportionem, secundum quam fit accretio; sic nempe, ut sit geometricè & proportionaliter perfectior, & ista, quæ est finitæ perfectionis, & ista hæc imperfectior, & ista hæc iterum imperfectior, & sic in infinitum; non verò sic, ut sit arithmetice & simpliciter perfectior una vel pluribus creaturis simpliciter infinite perfectis.

DISPUTATIO SECUNDA.

De Continuo & ejus Continuatione.

Continui difficultas continua est, uti & infiniti infinita; tantumque Philosophos hucusque torfit, ut nullus sanæ mentis sit, qui sibi ex integro satisfactum asserat; unde merito eximius Dominus Fromondus Doctor Lovaniensis materiam de Continuo Labyrinthum vocat, quem plures intrent, sed nullus, alioqui etiam longè eruditissimus, exeat. Vt tamen aliorum more de Continuo aliquid disputemus, sit

D V B I V M I.

Quid & quotuplex Continuum.

RESOLUTIO I.

I. Ico 1°. Continuum hæc juxta Aristotelem lib. 6°. cap. 1°. est *cujus partes loco immediate sunt unum*, puta unitate morali; quia non datur continui, ut infra ostendemus, continuatio realis: contiguum autem juxta eundem, est, *cujus partes loco immediate sunt multa*, id est, non unum unitate morali, sed multa multitudine opposita uni unitate morali; inter quæ autem loco immediata reperitur unitas moralis, & inter quæ multitudo moralis, infra patebit.

RESOLUTIO II.

III. Ico 2°. continuum, aliud permanens, & est *cujus partes simul existunt*, ut materia prima: aliud successivum, & est *cujus partes fluxu quodam aliæ aliis succedunt*, ut tempus.

D V B I V M II.

An Continuum componatur ex puris indivisibilibus mathematicis.

IV. Ante Resolutionem Suppono indivisibilia mathematica, ut opponuntur Physicis, esse illa, quæ omni omnino parte destituuntur, sic ut nec ab ipso Deo dividi possint: Physica verò ut opponuntur ma-

thematicis, quæ quidem absolute habent partes, sed sic, ut naturaliter dividi non possint; vel ob exiguitatem; vel ob qualitates divisioni repugnantes: tamen divinitus à Deo dividi possunt. Hoc supposito, sit

RESOLUTIO.

V. Ico contra Zenonem & alios ex antiquioribus Stoicis, & recentioribus verò Gregorium Ariminensem, Cornelium de Sancto Patricio, Arriagam, Tellez, & alios, quos hic magno numero Physicæ Disput. 35^a. sect. 1ª citat: continuum permanens non componitur ex puris indivisibilibus mathematicis. ita D. Fromondus in suo Labyrintho cap. 25. Suarez, Conium, Hurtus, &c.

PROBATIO I.

Ex hoc Axiomate *Indivisibile additum indivisibili non facit majus.*

VI. Probatur 1° ratione Physicæ desumptæ ex Aristotele lib. 6°. cap. 1°: evidens est continuum aliquod integrum esse majus & magis extensum, quam sit quælibet ejus pars; item ex additione novarum partium, ex quibus componitur fieri majus & extensius; atqui *indivisibile additum indivisibili non facit majus*, ergo continuum non componitur ex puris indivisibilibus mathematicis: minor probatur, & confirmatur improbatione rationum, quibus, Arriaga, Oviedus, Tellez, & alii hanc minorem rejiciunt.

VII. Respondet 1°. P. Tellez ad minorem, sollemne illud Axioma non transire cancellos nostræ opinionis, ac proinde in sua opinione non admitendum: 2°. unitas numerica in ratione numeri indivisibilis, addita unitati numericæ, facit plus quoad numerum, ergo indivisibile additum indivisibili facit etiam majus, quoad locum: 3°. puncta indivisibilia loco immediate contigua, non se penetrant, quia ad hoc ut se non penetrant, sufficit, quod

quod utrique puncto respondeant in spatio extrinseco diversa puncta, uti revera correspondent; siquidem est unum punctum immediate positum post aliud, atque adeo in diversis locis: quod declarat in puncto terminativo lineatum in centro circumferentiae, quod quamvis tangat secundum se totum omnes lineas deductas ad centrum, non est tamen intrinsece in lineis deductis ab ipso puncto centri; alioqui sequeretur quod esset intrinsece in infinitis lineis realiter distinctis, & consequenter quod esset simul naturaliter in pluribus locis, quod repugnat: sed contra

VIII. Respondeo, ad 1^{am} in primis solemne illud axioma debere esse absolute, & in omnium sententia, verum, sic ut non solum cancellos nostrae Opinionis transeat, sed & Patris Tellez, ac aliorum ipsius sententiae fautorum serinia penetret: sunt igitur tria puncta prima spatii continui... vel secundum punctum recedit a primo, vel non? si recedat, vel recedit secundum se totum, vel secundum partem? non secundum partem; quia per se est mathematicè indivisibile: neque secundum se totum; quia alioqui non faceret continuum contra suppositum: si non recedat, neque recedet tertium, neque quartum, &c. ac proinde nulla erit extensio continua; sed non est quid aliud dicat; ergo in omnium sententia hoc solemne Axioma, *in indivisibile additum indivisibili non facit majus*, debet esse verum, sic, &c.

IX. Corroboratur solutio ista: sint duo puncta loci indistantia, & trahat Deus lineam indivisibilem per ista puncta; vel linea transibit per utrumque punctum adaequatè, vel per utrumque inadaequatè, sic, ut eorum aliquod sit extra lineam illam transversam indivisibilem? si primum, sicut a puncto lineae transverse non recedunt, sed sunt in eodem loco penetrativè cunctillo, ita nec ab invicem recedunt, sed sunt in eodem loco inter se: non secundum, quia supponuntur esse mathematicè indivisibilia; deinde cum se tangant adaequatè haud minus, quam ubi formae & ubi materiae, velim scire, cur potius ab invicem adaequatè recedant, quam ubi formae & ubi materiae; unde liquet non posse dari indivisibilia se adaequatè tangentia, & tamen non penetrata; secus fit in inadaequatè sese tangentibus; quia semper habent aliquid extra id in quo se tangunt: ex quo ulterius sequitur duo puncta non posse adaequatè a se recedere, & non esse loco discreta, sed loco continua.

X. Responderi forte posset, hoc sensu secundum punctum recedere secundum se totum a primo, quod sit locus indivisibilis secundum se totum extra primum.

XI. Sed contra, quæro quomodo secundum se totum sit extra primum? quandoquidem, si essent extra invicem immediata, nec plus, nec minus sed eadem correspondentia intrinseca ad invicem, se tangerent. Deinde, cum dico punctum secundum spatii continui non posse recedere a primo, & remanere continuum, contendo non posse esse extra primum, & remanere continuum (& posse non probatur); quod autem extra primum esse non possit, a nobis jam ostensum est: hic enim continuum decipitur adversariorum intellectus, Continuum ex duobus indivisibilibus apprehendens, per modum continui ex divisibilibus: divisibilia enim continua semper sunt extra invicem, quia quodlibet divisibile secundum quodlibet sui, semper ha-

bet partem extra partem; unde quodlibet divisibile secundum omnem partem in ipso assignabilem semper est extra aliud divisibile: è contra vero indivisibilia continua semper sunt intra invicem, saltem negativè; quia cum non habeant partes, non satis intelligitur quomodo intra invicem esse possint positivè, aut se invicem penetrare (attende ad indivisibilia loca, quia alia indivisibilia iterum fallunt adversarios, dum putant illa posse esse extra invicem continua per existentiam in duobus locis indivisibilibus continuis, vel contiguis, quæ jam impugnamus) quia sunt secundum se totum intra se, & secundum nihil sui, habent aliquid extra se: oppositorum enim opposita est ratio.

XII. Respondeo ad 2^{am}, quod adfert, esse disparitatem, in eo, quod plus quoad numerum, minus dicat in suo conceptu formali, quam majus: plus enim solum dicit duo entia, sive continua, sive contigua tantum, sive conjuncta, sive non; majus vero dicit duo entia continua extra invicem, quomodo esse non possunt si sint indivisibilia mathematica; ut ostendimus, licet esse possint extra invicem discontinua, & discontinua facere plus sive numerum.

XIII. Respondeo ad 3^{am} (præterquam quod supponatur falsum videlicet duo puncta indivisibilia posse esse loco immediate contigua, & se non penetrare ut vidimus ante) distinguendo assumptum; ad hoc ut duo puncta, &c. se non penetrent, sufficit quod utrique puncto respondeant in spatio extrinseco diversa puncta intra invicem existentia, uti tantum revera respondent, si indivisibilia, nego assumptum: extra invicem, quomodo revera non respondent, si indivisibilia, concedo assumptum; sed indivisibilia hoc modo non respondent; unum enim punctum indivisibile, si cum altero continuum, non potest esse positum post aliud, ut vult P. Tellez; nec infra, nec supra; nec ad dexteram, nec ad sinistram ut vult P. Oviedus; sed intra aliud esse debet, propter rationem a nobis supra datam: declaratio autem, quam adfert præfatus P. Tellez, nulla est, quia in primis supponit falsum videlicet a puncto centri circumferentiae posse deduci lineas puris indivisibilibus constantes, quas terminet: hoc tamen gratis dato, illud erit intrinsece in singulis lineis, & non erit; erit, quia continuum cum illis, continuum verò ex puris punctis indivisibilibus non habet ullam extensionem localem; non erit, quia in summitate illa lineae recederent ab invicem, ac proinde deberet esse in pluribus locis adaequatè naturaliter, sicut lineae sunt in summitate, quod naturaliter repugnat.

XIV. Respondet 2° P. Oviedus, illud Axioma etiam habere vim contra sententiam Aristotelis & nostram; quod ita probat: partes divisibiles se tangunt secundum aliquid divisibile, quod habet prius & posterius; ergo ut se tangant secundum prius & posterius debent se penetrare secundum prius ipsarum; ergo ut se tangant secundum illud posterius debent se etiam penetrare secundum illius prius & posterius, & sic de aliis; ac proinde debent se totaliter penetrare, ut se tangant; & consequenter, sive indivisibile additum indivisibili, sive divisibile additum divisibili (cum etiam illud tangere debeat) non facit majus.

XV. Respondeo divisibilia sic se tangere, ut

sint tantum indistantia secundum partem divisibilem indivisibiliter sumptam, modo infra explicando; argumentum autem illud supponit falsum, videlicet dari adæquatè prius, prout condistinguitur contra posterius, in quo fit contactus; omne enim prius, utpote divisibile, semper prius & posterius involvit: si autem petas, an, casu quò Deus traheret lineam indivisibilem mathematicè per id præcisè, in quo partes se tangunt, quod ad utramque partem spectat, esset in eodem loco cum linea, necne? Respondeo omnino negandum talem lineam esse possibilem; quia alioqui deberet in loco continuo habere ubi divisibile sibi responderet; ac proinde continuum componi deberet ex partibus & punctis infinitis, quod infra impugnabimus.

xvi. Instare posset, si duo indivisibilia se tangentia dicantur esse intra invicem, se penetrare, &c. duo divisibilia se tangentia secundum id præcisè & indivisibiliter, quo se tangent, non dicentur facere majus, dicentur esse intra invicem, se penetrare, &c. sequela tenet à pari.

xvii. Respondeo negando sequelam, quia apertè supponit falsum, videlicet dari partes determinatas (saltem respectu Dei) secundum quas præcisè & indivisibiliter duo divisibilia se tangent; quod tam falsum est, quàm quòd sint in continuo diviso partes determinatæ (saltem respectu Dei) secundum quas præcisè & indivisibiliter continuum divisum initietur & terminetur: Deus enim tales partes non videt; quia, cum quælibet pars continui, sive initians, sive medians, sive finiens, sit in infinitum divisibilis, ut contendimus; habet partes plures & plures in infinitum divisibiles, ita ut Deus nullam videat, quæ non sit ex essentia sua in infinitum divisibilis: unde sicut Deus non videt unam continui partem, quam ulterius in minorem dividere non possit; quia quælibet (utpote ex essentia sua divisibilis) est ex essentia sua ulterius divisibilis: sic Deus non videt unam partem, quæ in minori aliam tangere non possit; quia quælibet (utpote ex natura sua tangibilis) est ex natura sua ulterius tangibilis; tactus autem de facto fit in minima parte, in qua fieri potest; ac proinde in minori & minori in infinitum, quia alia minima non datur; & consequenter Deus non videt in qua parte determinata fiat, licet omnes partes videat se tangentes & tangibiles; quia fit in parte minori & minori in infinitum.

xviii. Vrgeri posset; contactus ille est determinatus, adeoque in parte determinata, & non in minori & minori in infinitum.

xix. Respondeo contactum illum esse determinatum; non quòd sit in parte determinata adæquatè tacta, sed inadæquatè tacta secundum partem sui minorem & minorem in infinitum: sic proportionaliter etiam quælibet divisio continui est determinata & quilibet finis continui determinatus; non quòd sit in parte adæquatè terminante, sed inadæquatè terminante secundum partem sui minorem & minorem in infinitum.

PROBATIO II.

Ex velocitate & tarditate motus.

xx. Probatur 2º. si continuum componatur ex puris indivisibilibus mathematicis, mo-

bile velocissimum & tardissimum æquali motu necessario movebuntur, neutrum tardius aut celerius moveri poterit; sed hoc est contra manifestam experientiam; ergo, &c. Probatur major, quia si moveantur supra lineam quinque punctorum v.g. tardius non poterit primo instanti, minùs quàm unum punctum loci acquirere, & velocius non plusquam unum, & sic de aliis instantibus: unde, vel tardius debet interquiescere; vel velocius eodem indivisibili instanti esse in pluribus locis punctualibus adæquatis; vel movendo se plura puncta loci saltare: sed primum est contra suppositum; quia supponitur, & experientià probatur, continuo moveri, licet tardè; & alioqui continuo interquiescere deberet lapis molaris è coelo cadens, quod est ridiculum, cum habeat semper causam motus æque expeditam, & medium idem, & sanè quis crederet tormenti glandem velocissimè per aëra volantem millies amplius interquiescere, quàm moveatur? quod negari non poterit comparatione factà ad motum solis aut primæ sphaeræ millies & amplius celerius se moventis: deinde nullus motus naturalis esset continuus; quia per Deum semper potest dari celerior: secundum est contra experientiam & communem Philosophorum doctrinam.

xxi. Adde idem esse de tertio, quis enim unquam expertus est nos posse transire de extremo ad extremum naturaliter non existendo in medio.

xxii. Respondent 1º Galenus, Valesius, Arriaga, Oviædus, &c. mobile tardius interquiescere, nec sine fundamento (inquit P. Oviædus) quia lapis molaris de coelo cadens non movetur, nisi producat impulsus in aërem; mobile autem motum non movetur eo instanti, quo impulsus recipit, nec mobile movens moveri potest, nisi illud moveatur; unde motus mobilis moventis est tardior, aut velocior pro remissione, aut intensione impulsus, quem in mobile alterum imprimit: sed

xxiii. Contra, non aliter mobile motum impulsus recipit, quàm quia movetur; nam impulsus non agnoscimus distinctum à movente, motione & corpore moto; movens enim per seipsum immediatè movet, uti Libro secundo supra Disp. 3º. Refol. 4º. & infra lib. 8. Disput. 6. Dub. 1º. diximus; ac proinde, cum dicit P. Oviædus mobile non moveri eo instanti, quo impulsus recipit (præterquam quòd id videatur gratis dictum) sensus est, mobile non movetur eo instanti, quo movetur, in quo est aliqua in terminis contradictio: deinde, hoc dato, experientia contrarium docet; quia experimur omnes pedem nostrum moveri eo instanti, quo impulsus in illum imprimimus, si per impulsus moveatur; & reverà non est, cur non moveretur, cum eo instanti, quo est causa, possit esse effectus.

xxiv. Respondebis 2º ex eodem P. Oviædo, hoc argumentum, etiam contra Aristotelem, & nos, militare; quod sic probat: moveatur mobile tardissimum & velocissimum per idem spatium: illud decurrat velocissimum horæ quadrante; tardissimum mense integro: tardissimum non poterit primà parte temporis, minùs quàm unam partem loci acquirere, & velocissimum non plus, quàm unam, & sic de aliis partibus temporis; unde, vel tardissimum debet interquiescere, vel velocissimum eodem parte temporis esse in pluribus locis divisibilibus adæquatis, vel movendo se plura divisibilia loci

loci saltare; sed primum est contra experientiam. Vide cætera ut supra statim num. 19.

xxv. Contra admissio casu, Respondeo tardissimum primâ parte temporis (puta divisibili) acquiratur partem loci minorem illâ, quam eadem parte temporis acquireret velocissimum; ac proinde eidem parti temporis correspondens pauciores partes motus mobilis tardissimi, plures motus mobilis velocissimi: quomodo autem eadem parte temporis possit mobile velocissimum esse in pluribus locis divisibilibus adæquatis, quàm sit tardissimum; non possit autem esse eodem indivisibili instanti nisi in uno indivisibili loci, sicut est tardissimum: ratio est, quia sicut in pluribus indivisibilibus temporis potest mobile esse in pluribus locis adæquatis indivisibilibus; ita in una parte temporis divisibili potest esse in pluribus locis adæquatis divisibilibus, eisque majoribus, aut minoribus, pro tarditate, aut velocitate ipsius motus; nam, licet eidem indivisibili puncto temporis non possit respondere, modò minor, modò major locus, pro tarditate, aut velocitate motus mobilis; ne alioqui simul & eodem instanti sit in duobus locis adæquatis; eidem tamen divisibili parti temporis potest respondere, modò minor, modò major locus, pro tarditate, aut velocitate motus mobilis; quia eadem parte divisibili temporis potest mobile esse in duobus locis adæquatis; eò quòd videlicet pars divisibilis temporis contineat partes temporis proportionales infinitas, quibus mobile potest esse in pluribus locis adæquatis, ut patet.

xxvi. Adde, quòd si admitterent mobile moveri in parte proportionali temporis, in quadrante non esse pauciores partes, temporis proportionales, quàm in mense, imò quàm in anno; ac proinde velocissimum posse in quadrante percurrere idem spatium, quòd tardissimum percurrit in mense.

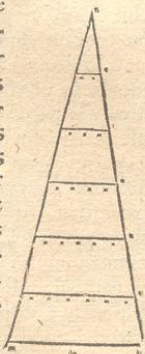
PROBATIO III.

Ab Absurdis.

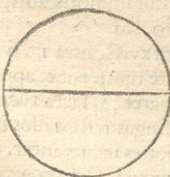
xxvii. Probatur 3°. ex opposita sententia plurima sequuntur absurda, ad sensum & oculum falsissima.

xxviii. 1°. Dari lineas, quæ in duas medietates æquales dividi non possint, videlicet illas, quæ constabunt punctis numero imparibus ut 5. 7. 9. &c. si enim dividantur, semper habebunt alteram medietatem longiorem, alteram brevior, ut patet.

xxix. 2°. Lineam immediate supra basim pyramidis sex punctis altæ, & tribus latæ, fore majorem & minorem lineâ basis; majorem, quia, ut constat ex adjecta figura, erit sex punctorum; lineam verò basis trium tantum; minorem, quia debet excedi per utrumque latus lineæ basis; ac proinde non posset esse nisi unius puncti, quod iterum est ad sensum & oculum falsissimum, falsusque apparebit, quòd pyramidem altior, feceris.

xxx. 3°. Quòd diameter, seu linea secans globum, sit æqualis semicirculo; quia habebit tot puncta ac semicirculus; nam si à quolibet puncto circumferentiæ semicirculi trahantur lineæ rectæ & perpendiculares ad diametrum, nulla trahi poterit ad idem punctum; alioqui enim non esset recta & perpendicularis.

xxxi. 4°. Quòd in rota circulus immediatus axi, foret æqualis circulo supremo; nam à singulis punctis supremis circuli ad axem duci poterunt lineæ rectæ & perpendiculares, per circulum immediatum axi, & nullæ lineæ, transire poterunt per idem punctum hujus minoris, ut statim dictum est.

xxxii. 5°. Lineam diametram, in quadrato, angulis supra, everso, ductam ab angulo ad angulum fore ferè duplo majorem, & æqualem lineæ laterali duplo majorem, quia si lineæ costarum cõstent 10 punctis, duci poterunt 10 lineæ incipiendo à duobus punctis costarum vicini angulo per lineam diametralem: æqualem verò, si angulis quadri collateralibus à costa recta ad costam aliam rectam ducantur rectæ lineæ, quia illæ pertransibunt singula puncta lineæ diametralis; alioqui enim punctum quod non pertransiretur esset medium inter duo puncta immediata costarum, quod est impossibile, cum immediata sint, & lineæ immediate.

xxxiii. Alia argumenta, tam geometrica, quàm Physica, vide in labyrintho D. Fromondi, maximè cap. 8°. 13°. 15°. 16°. 19. 21. 22. 23°. 24°. & 25. & ex præmissis solum collige, vel rotam non posse moveri, vel radios ipsius, etiam ferreos, à quocumque movente, etiam debilissimo, debere incurvari, vel frangi & discontinuari; nam circulus axis rotæ, tam celeriter & tot puncta indivisibilia spatii conficiet, ac circulus supremus rotæ, vel tardius & pauciora? si primum, circulus axis minor habebit tot puncta & erit tam magnus, ac circulus rotæ major, quod, ut contra omnem sensum & experientiam, supra rejectum est: si secundum, ergo radii rotæ circa axem, circa quam tardius movebuntur interquiescent, & circa circulum majorem, circa quem celerius moventur, ad novum punctum loci promovebuntur; ac proinde radii rotæ circa axem, etiam ferrei & ex quacumque materia fortissimi incurvabuntur, vel potius frangentur aut discontinuabuntur.

xxxiv. Responder P. Ovidius hic num. 4°. radios rotæ ductos à circulo supremo ad circulum axis nullo modo disumpi, sed tantum levissimè inflecti, etiam si ferrei sint; neque (inquit) laicis impugnationibus hæc inflexio in radio ferreo, & quocumque alio, quantumvis duro, impugnanda est; sæpissimè enim videmus durissima ferra funibus intorta flecti, & quotidie videmus chalybe attenuatum enssem à cuspidem in capulum infinuari; in quibus omnibus motibus partes quædam mo-

ventur immotis aliis, & nulla continui accedit divisio. sed

xxxv. Contra 1°. si inflecterentur radii rotæ, cessante motu rotæ, appareret eorum inflexio, sicut apparet, si facta fuerit extra motum rotæ, nisi forte fingas radios illos in motu rotæ toties rectificari, quoties incurvantur.

xxxvi. Contra 2°. quomodo fit, quod puer levissimo ictu movens rotam baculo per medium axis in aëre sustentatam inflectat radios ferreos, quos sine aliis instrumentis fortissimus homo extra motum rotalem nullâ vi inflectere potest? hæc reverà videntur ad omnem sensum & oculum falsissimæ; neque exempla, quæ adfert, faciunt ad rem; quia nec puer illa funibus intorta inflectere potest, uti posset tum radios illos in levissimo motu, tum eum illum chalybe attemperatum, ut experientia docet.

xxxvii. Unde non video quâ ratione doctissimi Mathematici & recentiores Philosophi ingenio acres à P. Oviedo in hac re consulti (ut scribit) omnes uno ore ipsi testati fuerint totam difficultatem nostri argumenti, doctrinâ ab ipso traditâ exhaustiri, nullique principio Philosophico, aut Mathematico, non esse consonam. Sed

xxxviii. Addes cum P. Oviedo, vellem, ut aliqua ex his argumentis sibi solvenda suscepissent Aristotelici, siquidem omnia quæ omnes premunt, quod si perpenderent, non Zenonistas adorirentur telis, quæ in ipsos absque ulla operatione quisque retorquet: ita ille hic.

xxxix. Fateor hæc argumenta à nobis clarè, & quasi ad oculum, solvi non posse; quia ab infinito pendent, quod in se obscurissimum est, & ad oculum non patet; solvi tamen possunt eâ claritate, quâ omnes Philosophi de natura infiniti discurrunt, totumque evitando, quod in sensu & omnium oculis est falsissimum, à quibus procul absunt Zenonistæ, & Oviedus post illos: itaque ad hoc ultimum argumentum,

xl. Respondeo rotam posse moveri, nec radios ipsius, etiam vimineos, discontinuari aut incurvari; non imprimis discontinuari, quia licet in continuo ex puris indivisibilibus unum ex immediatis punctis non possit moveri immoto alio remanente continuo, eò quod in punctis continuis non datur correspondentia extrinseca collateralis supra vel infra, ante vel post, quam hic malè supponere videtur P. Oviedus, ut supra diximus contra eundem, & Patrem Tellez; potest tamen in continuo ex puris divisibilibus, una ex immediatis partibus moveri immotâ aliâ remanente continuâ; quia in partibus divisibilibus continuis datur correspondentia extrinseca collateralis, supra vel infra, ante vel post, immotâ aliâ remanente continuâ: ulterius ostendo præfatos rotæ radios in motu non incurvari; circulus enim minor axis, quidem tardius & pauciores partes spatii conficit, quam circulus supremus rotæ, non ideo tamen radii rotæ circa axem, circa quem tardius movebuntur, interquiescent, sed in simili parte temporis, in qua movetur circulus major, pauciores partes spatii divisibilis conficiunt: quomodo autem fieri possit, quod eadem parte temporis mobile velocius plures partes spatii occupet, quam tardius, etiam supra ostensum est. Sed

xli. Difficultas manet, quomodo partes superiores continui recti possint eadem parte tempo-

ris esse in pluribus locis adæquatis, quam inferiores sine incurvatione, uti fieri dicimus in radiis motæ rotæ: ut tamen hanc difficultatem (cui sicut & aliis supra nemo potest satisfacere, inquit P. Ponticius, & propterea addit, se nescire, quantum ad rationem attinet, utra sententia, Aristotelis, an Zenonis, sit verior; cui ingenia inquit P. Oviedus, succubuerem magna; quam Arriaga ait, se nunquam solutam vidisse, neque illam se solvere præsumere) quasi stupidam saltem & torpentem faciam.

xlii. Respondeo partes superiores continui recti in motu quidem esse in pluribus locis adæquatis, quàm sint inferiores, quia moventur ad motum circuli majoris, & sunt magis recedentes à puncto rotæ centrali, sive rotæ centro; inferiores verò ad motum circuli minoris, & sunt minus recedentes à puncto rotæ centrali, sive rotæ centro; non tamen ideo continuum rectum inflecti, aut incurvari; quia, tam partes superiores cum superioribus, quàm inferiores cum inferioribus, semper in motu & quiete eandem distantiam & proximitatem ad invicem servant, uti ad sensum & oculum manifestissimum est; & eâ proportionem, quâ magis vel minus à puncto centrali rotæ recedunt, & majorem vel minorem à se invicem distantiam habent, celerius vel tardius moventur, prout supra à n. 30. monstratum est; sed in quiete magis superiores, quàm inferiores à puncto centrali rotæ recedunt, & majorem cum superioribus distantiam habent, quàm inferiores cum inferioribus; ergo in motu superiores possunt eadem parte temporis esse in pluribus locis adæquatis, quàm sint inferiores, & tamen nulla pars inflecti aut incurvari, magis quàm in quiete propter servatam illam proportionem; ut autem ad penultimum argumentum, & cætera supra contra contrariam sententiam allata respondeam.

xliii. Nota in linea non recta non esse unquam plures partes perpendiculari commensurabiles cum recta, aut minori non recta, quàm supponantur absolute esse in illa recta, aut non recta minori, cum qua commensuratur; quia dispositio partium, non rectè, talis aut talis, parum aut multum angulis erectis supra, facit, quod, ut commensurationi perpendiculari subiacet, sive prout perpendiculari commensuratur, eodem modo se habeat, ac si partes ipsius non occuparent plura divisibilia adæquate, quàm absolute occupent partes lineæ rectæ, aut non rectæ minoris, cui commensuratur: quod autem illa dispositio id faciat, patebit clarè, si perpendicularum cadat à linea supra curvam æquali lineæ magnæ infra curvam, aut si ex duabus lineis rectis decem partium aliquotarum una supra alterius medietatem in semicirculum erigatur: ex quibus patet longè aliud esse triangulum in quadrato habere absolute plures partes quàm habeat linea diametralis; semicirculum aut pyramidem, quàm basis; circulum excentricum quàm concentricum; aliud habere plures partes commensurabiles perpendiculari; quia commensuratio per perpendicularum non respicit partes ut absolute tot vel tot, sed ut ita vel ita dispositas; dispositio enim sæpius facit (ut jam ostendi) quod curvum habens absolute viginti v. g. partes aliquotas, non habeat nisi decem perpendiculari cum alia recta, aut curva, commensurabiles; quam diversam dispositionem (videlicet angulis parum vel multum erectis supra, ita ut lineæ,

lineæ, quæ à linea superiori ad inferiorem trahuntur, plures simul partes, pertranseant quia non possunt habere puncta mathematica, fit ut illa argumenta vim habeant contra Zenonistas, non verò contra nos.

XLIV. Adde probationem secundam non habere ullam difficultatem in nostra sententia; quia, hoc dato, quòd fiat pyramis alta sex partibus aliquotis æqualibus tribus partibus aliquotis basis, duæ primæ partes sub cuspide non recedunt ab invicem longitudine partis aliquotæ sibi æqualis, prout in sententia Zenonis debent duo prima puncta sub cuspide, uno puncto sibi æquali (ut ita dicam) recedere; sed parte medietati suæ æquali; duo sequentia unâ parte sibi æquali; alia duo sequentia parte cum media, & sic proportionaliter usque ad basim: unde linea basis erit ad medietatem alicujus ex partibus aliquotis, quibus componitur major lineâ intermediâ sibi immediatâ: quòd verò in nostra sententia qualibet lineâ possit dividi in duas partes æquales, patet; quia, cum qualibet pars continui sit in partes infinitas divisibilis, medium lineæ semper est divisibile in duas partes æquales; non verò medium punctum mathematicum in sententia Zenonis. Ex his

XLV. Collige, continuum non posse magis componi ex punctis indivisibilibus mathematicis infinitis, quàm ex finitis, quia si finita indivisibilia addita finitis non faciant majus, neque infinita addita infinitis faciant majus; deinde aliqui quodlibet continuum contra omnem sensum & oculum deberet esse infinitè extensum, quia constaret partibus non communicantibus æqualibus uni certæ extensioni, quod necessariò est infinitè extensum.

D V B I V M III.

An Continuum componatur ex partibus indivisibilibus virtualiter extensis.

Ante Resolutionem

XLVI. Suppono, indivisibilia virtualiter extensa (quæ à nonnullis vocantur etiam indivisibilia Physica, ab aliis minima Physica) esse puncta realiter indivisibilia; virtuales tamen partes habentia; ita ut modò majorem, modò minorem locum occupent, pro raritate, aut densitate sua. Hoc supposito, fit

R E S O L U T I O.

XLVII. **D**ico contra Democritum & Lysippum, quos videtur secutus Gregorius à Valentia, continuum non componitur ex punctis indivisibilibus virtualiter extensis.

XLVIII. Probatur, quia illa, corporea essent, uti continuum, quod constans; & non essent; quia, nonnisi essent extensa, uti res spirituales, tota in toto & tota in qualibet parte loci, quod implicat, ergo, &c.

XLIX. Confirmatur, quia per illa puncta virtualiter extensa non vitantur, sed potius augentur, difficultates continui, quæ in sententia, tum Zenonis, tum Aristotelis reperiuntur, ad quas tamè vitandas à suis authoribus sunt confecta. Prob. 2^a.

teced. pro prima parte, quod difficultates quæ in sententia Zenonis reperiuntur non vitentur: quia etiam lineâ constans punctis istis imparibus non poterit in duas medietates æquales dividi, eò quòd ab alterutra parte se tenere debeat punctum intermedium indivisibile; secus in nostra sententia, in qua pars intermedia est divisibilis: deinde, vel unum punctum tale constabit partibus virtualiter extensis infinitis, vel punctis tantum virtualiter infinitis; si prius (præterquam quòd, vel pars illius virtualis A sit sic correspondens punctuali loco A, ut illi correspondeat pars illius virtualis B, vel non; si primum, pars A realiter distinguatur à parte B, quia illa realiter distinguuntur quibus convenit esse & non esse in loco A, ut omnes fatentur; si secundum, & utraque utrique loco correspondeat, frustra est illa extensio virtualis, ut consideranti patebit, & planè dicendum erit, prout de Deo dicendum puto, illud esse in loco divisibili, modo quodam à nobis incomprehensibili, quo vel unico titulo puncta illa expingi deberent) manifestè incurruntur omnes difficultates sententiæ Aristotelis; non enim poterit motus incipere; continuum quodlibet constabit infinitis partibus virtualibus puncto majoribus, &c. si posterius, omnes difficultates sententiæ Zenonis non evacuantur; quia, cum sint de eo quod realiter fit, & realiter divisibilia non sint; planè sunt impertinentia & ad eas evacuandas, præsertim quoad divisionem lineæ in duas partes æquales; quoad motum velociorem & tardiorum; quoad pyramidem, quadrum, &c. de quibus supra impertinentia, ergo, &c.

L. Adde quòd illa minima poterunt redigi ad punctum mathematicum, quo casu continuum componetur ex illis, non fecus ac ex punctis indivisibilibus mathematicis, ac proinde per illa non vitantur difficultates sententiæ Zenonis.

D V B I V M IV.

An Continuum componatur ex partibus infinitum divisibilibus.

R E S O L U T I O I.

LI. **D**ico continuum componitur ex partibus in infinitum divisibilibus. ita Aristoteles 6°. Physic. cap. 1°. & 2°, quem omnes ferè Peripathetici sequuntur, & generatim Scotistæ & Thomistæ, eximius Doctor Fromondus in suo labyrintho cap. 25°, Suarez, Hurtadus, Conimbricenses, &c. unde Tellez fatetur hanc sententiam esse communiorum.

LII. Probatur, continuum non componitur ex puris indivisibilibus finitis aut infinitis; neque ex partibus finitè tantum divisibilibus, ergo componitur ex divisibilibus in infinitum: consequentia patet, quia aliæ partes, ex quibus componatur, non supersunt: Probatur antecedens pro prima & secunda parte ex dictis de divisione lineæ in partes æquales; de pyramide; de quadro; de velocitate aquilæ, & tarditate testudinis; de motu rotæ, &c. item probatur antecedens pro tertia parte: quia si omnes continui partes possent dividi usque ad indivisibilia, ejus nihil remaneret, ut patet, nisi indivisibilia, ac proinde continuum compone-

poneretur ex solis indivisibilibus, ergo, &c. Hinc

LIII. Colliges nihil esse tam minutum, in continuo, quin à Deo possit in infinitum ulterius dividi, ac proinde aliam unius muscæ posse secundum profunditatem à Deo in tot partes dividi, ut centum mundis, huic æqualibus, tegendis sufficiant, ut patebit consideranti naturam continui, & Dei omnipotentiam; idem dic de folio chartæ aut acie cultri, nec id mirabilius, quàm omnia mirabilia, quæ contra omnem sensum & oculum admittere debent Zenonistæ.

SOLVUNTUR

Varia Argumenta contra Zenonem facta, & ab Adversariis in sententiam nostram retorta.

LIV. **P**rimum Argumentum, quod indivisibile additum indivisibili non faciat majus, supra Dub. 2° est in nostram sententiam retortum & solutum; insuper tamen adverte Adversarios continuè decipi, supponentes, dari posse punctum aliquod mathematicè indivisibile, quod additum alteri faciat majus, illud non penetret, &c. quod ibi sufficienter improbatum est.

LV. Secundum argumentum de eo, quod Euclides lib. 6° elementorum doceat, quamlibet lineam posse dividi in tot partes æquales, in quot potest alia dividi. & lib. 8° proposit. 10^a. ubi docet quamlibet lineam posse dividi in duas partes æquales. quod hoc modo in nostram sententiam retorquet P. Tellez Physic. Disput. 35. sect. 2^a. & certè, ut verum fatear, nescio quo pacto sibi, vel nobis persuadere intendant hi Philosophi, quod una linea longitudinis unius digiti dividi possit in tot partes, in quot dividi potest linea, quæ extendatur ab Vlisippone usque ad ultimos orbis incolæ; & consequenter, quod tot partes habeat unum granum milii, quot partes habet Orbis universus: certè ego potius vellem semel negare hanc opinionem, quàm toties admittere sequelam adeo absouam & paradoxam, &c. Sed

LVI. Contra, absouum quidem & paradoxum est admittere tot partes uni certæ æquales in linea digitali, quot admittuntur in linea ab Oriente in Occidentem longa; sed nihil tale sequitur, ex eo quod tot solum proportionales, & minores, ac minores in infinitum, in una, quot in alia, admittantur; imò insuper ista Euclidis principia salvantur, ubi ab adversariis, negatione contra experientiam destruuntur.

LVII. Tertium argumentum de trianguli lineis collateralibus sex punctorum supra basim trium punctorum, hoc modò in nostram sententiam retorquet, P. Tellez loco citato: omnes lineæ habent infinitas partes, ergo linea basis non habet plures partes, quàm linea proximior angulo. Sed

LVIII. Contra, licet quælibet linea constet partibus proportionalibus infinitis; non constet tamen partibus æqualibus uni certæ infinitis; unde in nostra sententia linea basis simpliciter est major lineâ proximiori angulo; unde vitamus absurdum quod contra Zenonem objicimus; nec illud adversarii, & nominatim P. Tellez, evitare possunt, nisi paradoxa priora prioribus admit-

tant, videlicet, supra basim trium punctorum se se non penetrantium, non posse pyramidem trium punctis, aut pluribus, altam erigi, sed requiri plura puncta; vel enim illa plura essent finita? & est eadem tunc difficultas: vel infinita? & verà si centum millia non sufficiant ad creandam tantillæ pyramidis, infinita posse sufficere, non videntur.

LIX. Quartum argumentum de linea secante globum, hoc modo retorquent in nostram sententiam Adversarii: semicirculus plures habet partes, quàm linea secans circulum, si enim tot præcisè haberet non esset major, & consequenter unum granum milii tot partes haberet, quot corolum empyreum; quod si concedant Adversarii (inquit P. Tellez) non est quod contra illos arguamur. Sed

LX. Contra, Respondeo, ut ante, semicirculum plures habere partes æquales uni certæ, quàm linea secans circulum; non verò plures proportionales: unde, si à qualibet parte æquali uni certæ semicirculi, si à qualibet proportionali ejusdem, cum major sit, quàm linea secans, trahatur linea ad secantem, numquam reperies tot partes in linea secante, ac in semicirculo; sed in suprematate linearum magnas inter ipsas vacuitates, in infinitate verò magnas constitutiones: in sententia autem Zenonis, cum sit recessus à puncto in punctum, non nisi æquales supra & infra distantæ & proximitates reperiri possunt.

LXI. Quintum de motu tardiori & velociori: hoc modo in sententiam Aristotelis retorquet P. Tellez; si in eadem parte temporis, potest dari adæquatio cum parte spatii majoris cur non poterit unum instanti ratione velocitatis correspondere duobus punctis spatii. Sed

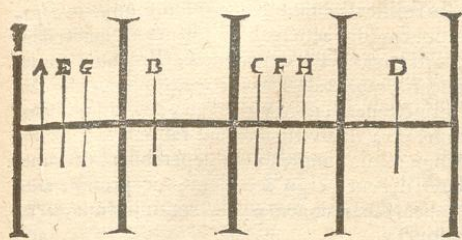
LXII. Contra; si pars temporis adæquetur parti spatii, semper pars parti proportionali spatii adæquatur, sic, ut eodem tempore idem corpus non sit in duobus locis adæquatis; si verò instans adæquetur parti spatii, idem corpus eodem instanti est in duobus locis adæquatis, quod putamus naturaliter esse impossibile.

SOLVUNTUR

Aliæ Objectiones.

LXIII. **O**bjicies 1°. si continuum est divisibile in infinitum & constat partibus in infinitum divisibilibus, constat partibus infinitis aliquotis si æqualibus uni certæ: sed hoc est falsum, ergo, &c. minor patet, quia alioqui esset infinitè extensum quoad magnitudinem, non secus ac in sententia Zenonis continuum constans infinitis punctis mathematicis; Probatur major, quia est divisibile in infinitas partes non communicantes, id est, nihil invicem includentes. Pro solutione hujus argumenti,

LXIV. Nota partium continui alias esse communicantes, alias non communicantes; alias communicantes proportionales, alias non communicantes proportionales; aliquas communicantes æquales, aliquas non communicantes æquales: pro harum autem definitionibus propone tibi lineam duorum pedum sequentem, ejus primum semperdem vocabis A, secundum B, tertium C, quartum D, partes

D. partes communicantes sunt, quæ non adæquatè se invicem excludunt, sed inadæquatè se invicem includunt & participant, ut pes A usque ad C, respectu B usque ad D. Non communicantes è contra, quæ adæquatè se invicem excludunt, ut pes A. B, respectu pedis C. D. Communicantes verò proportionales, quæ certâ proportionem mediæ ad mediam partem, v. g. semper in minorem & minorem, decrescunt, ut media pars pedis A usque ad C. respectu mediæ partis B usque ad D, & illius mediæ pars, & sic in infinitum. Non communicantes autem proportionales, ut media pars semipedis B, respectu semipedis A; & media pars hujus mediæ partis respectu alterius oppositæ sibi mediæ partis, & sic in infinitum: Communicantes denique æquales sunt, ut pes E usque ad F, respectu pedis A usque ad C; & C usque ad finem; & non communicantes æquales ut pes C D, respectu pedis A B: Adde non communicantes ordinariè vocari à Philosophis aliquotas, quia aliquoties geminatæ cœquantur toti, Hoc notato ad argumentum,

LXV. Respondeo negando majorem pro secunda parte, ad ejus probationem distinguo majorem continuum est divisibile in infinitas partes non communicantes æquales uni certæ, nego majorem, in infinitas communicantes, vel non communicantes inæquales, concedo majorem; sed quia hæc semper magis & magis tendunt ad indivisibile mathematicum, quod additum alteri non facit majus, ideo, nec illæ faciunt majus & majus, &c. seu infinitum in magnitudine, sed semper minus & minus in infinitum: unde in quolibet continuo, admitto quidem infinitas partes non communicantes inæquales & proportionales, quæ quia infinites decrescunt in magnitudine, non possunt facere majus, quàm sit ipsum totum, ex quo sumuntur; non verò infinitas æquales non communicantes & aliquotas, quæ tantum faciunt infinitè extensum, sive infinitè magnum, quia infinites crescunt in magnitudine.

LXVI. Instabis; partes proportionales non communicantes sunt infinitæ, & pars quælibet proportionalis est major puncto indivisibili; sed si ex punctis indivisibilibus infinitis exurgeret magnitudo, ea foret infinita; ergo multò magis ex partibus proportionalibus exurgens, erit infinita, sive infinitè magna.

LXVII. Objicies 2º, si continuum constaret partibus in infinitum divisibilibus, sequeretur majorem & minorem quantitatem esse æqualem: sed hoc est absurdum; ergo, &c. minor patet; Probatur major, quia tam una, quàm altera, posset in ultiores & ultiores partes in infinitum dividi; ergo, &c.

LXVIII. Respondeo negando sequelam; ad ejus

probationem distinguo, tam una, quàm altera posset in ultiores, &c. æquales non communicantes dividi, nego; major in majores, minor in minores, concedo.

LXIX. Objicies 3º. si continuum sit semper divisibile non poterit inchoari motus, nec spatium vel unius pedis pertransiri: quod sic ostenditur, priusquam perveniatur ad spatium uno digito extensum, infinitæ illius partes fuerint pertranscundæ, & aliæ, atque aliæ semper priores; non potest autem infinitum pertransiri; ergo, &c.

LXX. Respondeo negando utramque sequelam, ad ejus manifestationem distinguo, priusquam perveniatur ad spatium uno digito extensum, infinitæ illius partes proportionales & inæquales uni certæ fuerint pertranscundæ, & aliæ, atque aliæ, semper priores tales, concedo; sed tale infinitum, licet numerando pertransiri non possit, potest tamen pertransiri progrediendo; quia in qualibet parte temporis, cum sit divisibilis, potest mobile esse in pluribus locis adæquatis: ac proinde in spatio unius digiti, aut etiam majori, pro celeritate sui motus: infinitæ illius partes aliquotæ & æquales uni certæ fuerint pertranscundæ, & aliæ, atque aliæ semper priores tales, nego; illud autem solum, quia infinitè simpliciter extensum, progrediendo pertransiri non potest. Hinc

LXXI. Colliges, quomodo contra Achillem Zenonis mobile velocissimum possit assequi tardissimum intra eandem horam, licet tardissimum præcesserit; non enim progressio fit numerando partes proportionales spatii, ut videtur supponere; sed pertranscundo eadem parte aliquotâ temporis partem aliquotam spatii, quæ, quia major est pro majori celeritate motus, hinc est, quod mobile velocissimum facile assequatur tardissimum, licet præcesserit: pro majori tamen hujus intelligentia advertere debes, sive à testudine mobili tardissimo, sive ab Achille mobili velocissimo, in actu exercito transiri omnes partes proportionales spatii collectivè, prout faciunt partem spatii extensam aliquotam, quæ comparativè ad eandem partem temporis aliquotam sit major, vel minor, pro celeritate motus: non verò distributivè, prout faciunt multitudinem partium proportionalium; quia sic contra experientiam numquam veniretur ad finem: unde motus non est ex ratione sua numerativus partium proportionalium, sed est commensurativus extensionis aliquotæ ex proportionalibus conflata; quod ut facilius intelligas, attende, quod si eadem qualitas esset realiter color & sonus, & in ipsam solus noster auditus tenderet, & non visus, in actu exercito attingeretur ut sonus, non verò ut color; sic similiter, quia eadem partes sunt numerus partium proportionalium & extensio aliquota, & in ipsas solus tendit motus, & non intellectus numerans; ideo in actu exercito attinguntur ut extensio aliquota; non verò ut numerus partium proportionalium.

LXXII. Objicies 4º. globus perfectè sphericus tangit perfectè planum in puncto, aut indivisibili; ergo si moveatur, vel circumrotetur per totum planum, non nisi in indivisibili tanget

get planum; ergo corpus planum ultimâ con-
stat ex solis indivisibilibus: Probatur antecedens,
quia alioqui illud tangeret in parte divisibili &
extensa, cui similis pars globi responderet, quod
est falsum, cum globus supponatur esse perfectè
sphericus, ergo, &c.

LXXIV. Respondeo negando antecedens; ad
ejus probationem. Respondeo nullum globum
sic esse perfectè sphericum, ut circumferentia
ejus terminetur punctis continuis; sed tantum sic,
ut terminetur partibus minoribus & minoribus in
infinitum proportionaliter, cui similes partes in
plano respondeant: unde patet contra P. Tel-
lez hic Disput. 35. section. 1a globum istum non
continere tormentarium vulnere inevitabili, ut loqui-
tur: neque necessarium esse pro argumenti i-
stius solutione contra omnem experientiam ad-
struere, cum PP. nostris Complutensibus, saltus
globi imperceptibiles de puncto in punctum, ultra
partes.

LXXV. Instabis ex P. Comptono Physicæ Disp.
43. sect. 2a globus perfectè sphericus merè gra-
tis solum ad vitandam vim argumenti negatur, er-
go, &c.

LXXVI. Respondeo negando assumptum; ra-
tio enim globum perfectè sphericum negandi,
est, illa ob quam Dubio sexto, negabimus pun-
cta indivisibilia continuantia aut terminantia con-
tinuum.

D V B I V M V.

*An in continuo sint partes actu inter se
distinctæ.*

LXXVII. **S**ententia negans tribuitur Averroæ,
Divo Thomæ, Durando, Capreo-
lo, Valeſio, Fonseca, Camerario, Fasolo, Tan-
nero, & Italis jam communius: dicunt enim par-
tes in continuo, nec esse finitas, nec infinitas ac-
tu; sed nullas actu; ut difficultates sententiæ
Aristotelicæ de partibus in infinitum divisibili-
bus eludant; unde consequenter afferunt partes
actu fieri dumtaxat vel per divisionem conti-
nui, vel per partium designationem, aut hætero-
geneitatem, aut diversam qualificationem: contra
quos sit

R E S O L U T I O.

LXXVIII. **D**ico, in continuo sunt partes actu
inter se distinctæ ante omnem
continui divisionem, partium designationem, hæ-
terogeneitatem, aut diversam qualificationem, ita
ut faciant multitudinem. ita subtilissimi PP. Gre-
gorius Ariminensis, in primum distinct. 24. quæst.
1. art. 2o, Suarez, Conimbricenses, nostri Com-
plutenses, Rubius, Murcia, &c.

LXXIX. Probatur 1o, unum esse actu distinctum
ab alio, est unum non esse actu aliud; sed par-
tium in continuo ante omnem continui divi-
sionem, &c. una non est actu alia, ergo, &c. major
patet ex fusè dictis in Logica de distinctione: Pro-
batur minor, quia alioqui una esset eadem actu &
realiter cum alia, ac proinde nullâ potentiâ posset
ab alia separari; quia idem à seipso separari non
potest, ergo, &c.

LXXX. Probatur 2o, partes continui aliquando

actu realiter separantur; ergo ante omnem sepa-
rationem sunt actu realiter distinctæ: antecedens
constat manifestâ experientia; Probatur conse-
quentia, quia realis separatio præsupponit aliquam
distinctionem; non virtuales, aut rationis tan-
tum, quia, quæ virtualiter aut ratione tantum di-
stinguuntur, sunt realiter inseparabilia, ut omnes
fateri debent; ergo actuales; ac proinde ante
omnem separationem partes continui sunt, actu
distinctæ.

LXXXI. Probant 3o alii; non potest eadem en-
titas esse naturaliter in diversis locis; affici con-
trariis, seipsam causare, &c. sed si omnes par-
tes continui ante divisionem essent una entitas,
id fieret, tum in aëre, qui hic & Romæ esset idem
continuum; hic calidus, Romæ frigidus; tum
in igne, qui continuo per idem lignum serpe-
ret, & novos ignes sibi per aggregationem con-
tinuaret. Sed contra; miror ab illis non adver-
ti diversa loca contraria, esse causam, esse-
ctum, &c. importare aliquam partium designa-
tionem, ante quam solum negant adversari esse
partes actu in continuo: Adde multas probationes
P. Poncii, & aliorum eadem inadvertentiâ labo-
rare. Quare aliter

LXXXII. Probatur 3o, quia alioqui partes per
divisionem aut designationem crearentur; si-
quidem antea non fuissent, & essent per divi-
sionem aut designationem, non tamquam per edu-
ctionem, ergo tamquam per creationem.

LXXXIII. Nec dicas, nos docuisse supra esse
partem, esse dominationem extrinsecam à con-
ceptu; nam licet id verum sit, esse tamen distin-
ctam partem non est determinatio extrinseca; sed
negatio in entitate partis fundata: unde si ante om-
nem denominationem extrinsecam à designatione
extrinseca, pars non sit à cæteris distincta, an-
te illam non erit secundum entitatem; ac per
consequens ipsa debeat formam illam creare, ut
dictum est.

LXXXIV. Probatur 4o, partes continui successivi
distinguntur actu ante omnem divisionem, &c.
ergo & permanentis; consequentia tenet à pari:
Probatur antecedens, quia dum existit una, v. g.
præsens, non existit alia, scilicet præteritum & fu-
turum.

LXXXV. Confirmatur 1o ex Aristotele libro 5.
Metaph. cap. 12o. continuum est divisibile in ea, quæ
ipsi insunt, ita etiam Divus Thomas Metaphor.
lect. 15a, id ipsumque videtur definitum in Tri-
dentin. sess. 13a, cap. 3o. ubi dicitur, totus enim &
integer Christus sub panis specie, & sub quavis ipsius
speciei parte: totus item sub vini specie & sub ejus
partibus existit; atqui est divisibile in partes reali-
ter actu distinctas, ergo ipsi insunt ante omnem
divisionem, &c. sicut ipsi insunt secundum di-
visionem multa tota actu, multa hoc aliquid, &c.
ante divisionem, in quæ est divisibile, licet ei non
insint secundum separationem localem.

LXXXVI. Confirmatur 2o, si partes ante divi-
sionem sint eadem inter se; vel sunt eadem per
aliquid indistinctum, vel per aliquid distin-
ctum: non prius; quia, cum nunquam distin-
guantur à seipsis realiter actu, semper essent eæ-
dem realiter actu, etiam post divisionem:
non etiam posterius, quia implicat unum identi-
ficari alteri per aliquid à se distinctum, sicut
implicat

implicat unum identificari alteri realiter à se distincto, ergo, &c.

LXXXVII. Obijcies 1°. multa loca Aristotelis, quibus videtur insinuare partes continui non esse actu distinctas ante divisionem, &c. sed potentia tantum. Primus, 3°. Physic. textu. 56°. ubi ex eo, quod continuum sit divisibile in infinitum, docet non esse actu infinitum, sed sufficere si sit infinitum potentia, ergo solum vult partes esse potentia in continuo, non verò actu.

LXXXVIII. Secundus, 8. Physic. textu 68. ubi sic habet, in eo, quod continuum est, sunt infinita dimidia proportionalia, vel dimidia partes infinitae, & numerabiles, non reipsa, sed potestate: sic etiam 7°. Metaphysic. ait, duplicem conflari ex duobus dimidiis potestate.

LXXXIX. Tertius, 4°. Physic. textu 44°. ubi dicit quædam esse potentia in loco, quædam actu; partes autem continui ante divisionem esse in loco potentia tantum; post divisionem, esse actu.

LXXXX. Respondeo propter hæc loca, & locum pro nostra sententia citatum, mentem Aristotelis videri dubiam; commodè tamen intelligi posse, ita, ut quando 3°. Physic. docet, ex eo, quod continuum sit divisibile in infinitum non esse actu infinitum, tantum velit, non esse infinitas actu hoc aliquid; sed sufficere, si potentia sit infinitas hoc aliquid; ratio est, quia Philosophi simpliciter per ens actu intelligunt ens completum, totum aliquod, &c. quod solum est simpliciter aliquid. Vide dicta p. 1^a. Tract. 1°. Disp. 2^a. dub. 4. in Quæstione. Sic etiam intelligi potest 8°. Physic. & 7°. Metaph. imò & 4°. Physic. nisi malis dicere Aristotelem 4°. Physic. tantum velle partes continui ante divisionem non ambiri loco extrinseco seu à superficie alterius corporis, sed unam partem ab alia comparte ejusdem continui ambiri; nam, ut patet in ligno tripedali, secundus pes majori ex parte à primo & tertio ambitur; ut autem aliquid dicatur simpliciter esse actu in loco, debet actu à superficie alicujus corporis circumcingentis ambiri. Hinc patet ad illud argumentum, quod à ratione fieri solet; cum dividitur continuum, tollitur aliqua unitas, quæ prius erat, ergo ponitur aliqua multitudo, quæ prius non erat, videlicet partium. Non enim de entibus completis, totis, &c. quæ ante erant unum, non quidem ratione indistinctionis, sed ratione continuationis; post verò multa, non quidem etiam ratione novæ distinctionis, sed ablatione continuationis.

LXXXXI. Obijcies 2°. si aliquæ partes continui essent actu distinctæ ante omnem designationem, &c. omnes essent tales, ob paritatem rationis; sed hoc dici non potest, ergo, &c. probatur minor, quia alioqui continuum constaret ex indistinguibilibus, ac per consequens ex indivisibilibus; quia, quæ non possunt ulterius distingui, non possunt ulterius dividi; nam distinctio præsupponitur ad divisionem.

LXXXXII. Respondetur à multis concessa majore, negando minorem, ad ejus probationem distinguendo primam sequelam; quia alioqui continuum constaret ex indistinguibilibus, id est partibus carentibus partibus actu distinctis, vel possibilibus distingui, prout constat in sententia Zenonis, dum in ea constat punctis indivisibilibus Mathematicè, negatur sequela: constaret ex indistinguibilibus, id est ex partibus ita inter se distinctis,

R. P. Francisci Bona Spei Physica.

ut inter se ulterius distingui non possent, conceditur sequela: verum hæc Responsio non placet quia indistingubile hoc sensu, quod ulterius in alias partes distingui non possit, nec ulterius in alias, partes dividi potest, ac proinde isto sensu indistingubile revera est indivisibile mathematicum; unde continuum deberet constare ex indivisibilibus mathematicè, quod per objectionem intenditur. Quare aliter

LXXXXIII. Respondeo distinguendo sequelam majoris: si aliquæ partes continui essent actu distinctæ ante omnem designationem, &c. omnes essent adæquatè inter se actu distinctæ, nego sequelam; adæquatè, vel inadæquatè, concedo sequelam; non enim aliter distinguuntur partes inter se, quàm sint ab invicem divisibiles; quia ad distinctionem realem continuorum sequitur necessariò separabilitas seu divisibilitas realis quoad locum & unionem, ut attendenti patebit.

LXXXXIV. Instabis, *unum & distinctum ab alio sunt idem*; sed continuum non est toties unum, quot habet partes; ergo non habet omnes partes, etiam inadæquatè actu inter se distinctas: major admittitur; probatur minor, quia non omnes partes sunt inter se divisæ; unum verò definitur, *quod est indivisum in se & divisum à quolibet alio*; ergo, &c.

LXXXXV. Respondeo negando minorem, ad ejus probationem distinguo antecedens: non omnes partes sunt inter se divisæ, prout ly *divisum* sumitur ut idem est ac secundum unionem separatam, concedo antecedens; prout ly *divisum* sumitur in definitione *unius*, nego antecedens; definitionis autem *unius*, videlicet *unum est quod est indivisum in se & divisum à quolibet alio*, est hic sensus, *unum est quod est id quod est, & non est quodlibet aliud*; pro quo vide dicta in Logica tract. 1. disp. 2. de Distinct. dub. 1°.

D V B I V M VI.

An Continuum possit dividi in omnes suas partes.

R E S O L U T I O I.

LXXXXVI. Dico 1°. Continuum non potest etiam per divinam omnipotentiam, simpliciter dividi in omnes suas partes, sic ut omnes omnino partes non sint ulterius divisibiles.

LXXXXVII. Probatur, quia alioqui continuum non fuisset compositum ex continuis essentialiter, sed ex indivisibilibus essentialiter, cujus contrarium supra contra Zenonem defendimus, ergo, &c. Probatur antecedens, quia omnes partes, quæ remanerent, essent ulterius indivisibiles, ac proinde, puncta indivisibilia mathematica.

LXXXXVIII. Obijcies tamen, nulla est pars continui, quæ aliquam includat essentialiter, & quæ non possit adæquatè distingui & separari, ergo, &c.

LXXXXIX. Respondeo distinguendo antecedens, nulla est pars continui, quæ aliquam determinatam & non communicantem includat essentialiter, concedo antecedens; quæ aliquam indeterminatam & communicantem non includat essentialiter, nego antecedens.

c. Instabis, supra omnes partes continui nulla datur indeterminata & communicans; sed pars continui A. v. g. neque istam includit essentialiter, & ab illa potest adæquatè distingui & separari, neque

O

que

que istam & ab illa potest adæquatè distingui & separari, & sic de cæteris; ergo pars continui nullam etiam indeterminatam & communicantem includit essentialiter.

C.I. Respondeo concessâ maiore, distinguendo minorem; sed pars continui, neque istam communicantem includit, &c. & sic de cæteris communicantibus, nego minorem; quia de essentia cuiuslibet partis semper sunt partes communicantes: non communicantem & sic de cæteris non communicantibus, concedo minorem; ratio est, quia illæ sunt adæquatè distinctæ.

C.II. Adde 10. quod super omnes distributivè sumibiles, sive distribuibiles, semper sint aliquæ, puta una indeterminata ex qualibet totali collectione omnium partium cuiuslibet partis; hæc enim, neque afficit totam distributionem, neque totam collectionem, quia distributio & collectio sunt entium determinatorum; sed media est, & una indeterminata ex qualibet totali collectione, ut exemplo equorum infra patebit; quia partes continui non sunt aliter distribuibiles, quàm divisibiles, & omnis pars, quæ sumitur distributivè, semper alias includit; quia sicut divisio non est inter partes indivisibiles, ita nec distributio, sive distributiva sumptio.

C.III. Adde 2º. argumentum à sensu distributivo ad collectivum non semper valere, ut ex equis infra constabit, & subiectis exemplis, & iste homo habet tantum unum nasum, & ille homo habet tantum unum nasum, & sic de cæteris distributivè sumptis, ergo omnis homo collectivè habet tantum unum nasum: item, & ille homo est tantum unus homo, & ille homo est tantum unus homo, & sic de cæteris distributivè sumptis, ergo omnis homo collectivè est tantum unus homo; à particularibus enim ad universale collectivè non semper est bona inductio, licet bona sit à particularibus ad universale distributivè, uti & si in ascensu affirmativo, à particularibus ad universale, quod de universali affirmatur, non conveniat particularibus, ut particularibus, ut hic, & ille homo est unus homo & ille etiam, & iste, &c. ergo omnis homo collectivè sumptus est plures homines. Negativus tamen ascensus à particularibus ad universale sæpe fallit, ut, ad equitandum non indigeo isto equo, neque isto, & sic de aliis distributivè sumptis, ergo ad equitandum nullo indigeo equo, unde pro ascensu negativo semper advertendum, an non sequatur aliquod absurdum; quod hic sequitur, nempe me posse equitare sine equo, quod est perabsurdum.

RESOLUTIO II.

CIV. Dico 2º. contra varios recentiores, impleri etiam per divinam potentiam, continui totalis resolutio in omnes partes proportionales unius proportionis.

CV. Probatur, posita illâ totali resolutione in omnes partes unius proportionis, peto, an in collectione omnium partium istius resolutionis, sit aliqua futura irresolubilis secundum illam proportionem, vel non? si prius, cum illa resolutio sit in medietates, dabitur una, quæ in duas medietates non erit resolubilis, atque adeo una, quæ erit indivisibilis in continuo, quod implicat: si posterius, ergo non est facta totalis resolutio continui in omnes partes istius proportionis, contra hypothesim positam; ergo, &c.

CVI. Confirmant aliqui, quia alioqui sequere-

tur nos nunquam venturos ad finem horæ: sed hoc est absurdum, ergo, &c. Probat sequelam, in prima parte proportionali horæ dividat Deus pedem in duas medietates; in secunda illas duas in quatuor; in tertia illas quatuor in octo, & sic consequenter; in fine horæ, vel omnes erunt divisæ in omnes dimidietates proportionaliter minores, in quas dividi possunt, vel non? si sic, ergo remanebunt aliquæ indivisibiles, videlicet illæ, quæ in medietates proportionaliter minores non erunt ulterius divisibiles; si non, ergo non erunt omnes divisæ in omnes partes proportionales unius proportionis, contra suppositum. Verum hæc confirmatio non multum urget; quia revera sic per medietates procedendo nunquam venimus ad finem horæ, ut consideranti patebit; unde illa dici debet fluere, non secundum partes proportionales, sed secundum aliquotas uni certæ æquales, licet indivisibiliter sumptas.

CVII. Objicies tamen, potest Deus ponere omnes divisiones continui quasunque videt possibiles; si enim non potest, quomodo videt possibiles? ponat igitur omnes quasunque videt possibiles, ponet omnes; nam alioqui, si restaret adhuc aliqua, non posuisset omnes quasque; vidisset possibiles, aut certe non vidisset omnes possibiles, ergo, &c.

CVIII. P. Ovidius huius argumenti (quod difficillimum vocat P. Arriaga) hic puncte 5º. n. 1. facile & clarè totam difficultatem à se exhaurientem promittit, & eo fine, dicit 10. Deum cognoscere omnes divisiones possibiles, negat tamen divisiones illas omnes possibiles, posse inter se coherere: dicit 2º. Deum cognoscere posse multitudinem aliquam infinitarum divisionum posse existere; negat tamen Deum umquam cognoscere posse divisiones omnes posse existere.

CIX. Sed contra: Ovidius dicit 1º. Deum cognoscere omnes divisiones possibiles, postea negat divisiones omnes posse existere, quomodo ergo omnes possibiles, si non possint omnes existere? 2º. dicit Deum cognoscere omnes divisiones possibiles, negat tamen divisiones illas omnes possibiles posse inter se coherere, numquid eo modo, quo Deus cognoscit omnes divisiones possibiles possumt inter se coherere? omnino. Quare aliter facilius, ad argumentum & clariùs, quod revera est difficillimum,

CX. Respondeo distinguendo antecedens; potest Deus ponere omnes divisiones quasunque videt possibiles; videlicet partium non communicantium, & eò modò, scilicet distributivè, quò videt illas omnes possibiles, concedo antecedens; communicantium, & aliò modò, scilicet collectivè, quàm videt illas omnes possibiles, nego antecedens: Deus autem non videt omnes collectivè, & partium communicantium, possibiles; quia alioqui videret omnes partes, post omnes divisiones collectivè, esse indivisibiles Mathematicè; sed partium communicantium distributivè tantum, quia cum distributio afficiat semper numerum finitum, nunquam per illam pervenietur ad omnes collectivè divisiones.

CXI. Instabis, omnes partes continui non sunt indivisibiles, ergo sunt divisibiles.

CXII. Respondeo distinguendo antecedens, omnes partes continui collectivè, non sunt indivisibiles hoc sensu, quòd negent omnem divisibilitatem, ut punctum Mathematicum aut spiritus, concedo

concedo antecedens; hoc sensu, quod, licet ex partibus compositæ, negent omnem omnino separabilitatem ab omni alia parte collectivè, nego antecedens; quia, ut sapius dictum est, nulla est pars, quæ aliam communicantem & indeterminatam essentialiter non includat; indeterminatam, inquam, non quod sit indifferens ad esse vel non esse; sed quod, quatenus essentialiter inclusa in alia, à Deo non videatur, licet ut in se videatur; sic enim unus equus dicitur mihi necessarius ad equitandum, non quidem equus indifferens ad esse vel non esse; sed quem Deus determinare non possit, quatenus est mihi necessarius ad equitandum; quia quemcunque determinarit, non erit necessarius, eo quod alius (supposita possibilitate omnium) sufficiet, cum ad equitandum solum requiratur hic vel ille equus: nec mirum si Deus unum necessarium determinare non possit; quia cum necessitas supra unum determinatum non cadat; sed supra unum ex tota collectione & indeterminatum; determinatio verò supra unum determinatum cadat; unus necessarius equus ad equitandum (& idem est de una parte necessaria ad continuum) determinari, etiam à Deo, non potest, magis, quam indeterminatum ut tale esse determinatum.

CXIII. Urgebis, potest Deus ponere aliquas divisiones aliquarum partium collectivè sumptarum; ergo & omnes omnium partium collectivè sumptarum: probatur consequentia: quia ponat tot collectiones divisionum, quot potest, ipse posuerit omnes collectiones divisionum omnium partium collectivè sumptarum: sed potest ponere tot, quot potest, ergo, &c.

CXIV. Respondeo 1°. retorquendo argumentum: potest Deus videre aliquos numeros aliquorum equorum collectivè sumptorum non esse necessarios ad equitandum, ergo omnes omnium equorum collectivè sumptorum non esse necessarios ad equitandum: negabis procul dubio consequentiam: quia unus equus, saltem indeterminatus, essentialiter requiritur ad equitandum. Item hoc modò: potest Deus videre aliquos numeros dierum æternitatis collectivè, non esse necessarios ad glorificandum Deum: ergo & omnes omnium dierum æternitatis collectivè: procul dubio etiam negabis consequentiam: quia una dies indeterminatè est essentialiter requisita ad glorificandum Deum: unde & in argumento allato, etiam neganda consequentia: quia similiter una pars, saltem indeterminata, est necessaria ad continuum: sicut autem supra omnes numeros equorum omnium collectivè sumptorum nullus datur, ita nec super omnes divisiones omnium partium collectivè sumptarum ulla datur.

Ad probationem autem consequentiæ, distinguo majorem: sed prius

CXV. Nota ly tot, quot, tantum, quantum, quidquid, &c. sumi dupliciter: 1°. positivè tantum: 2°. positivè, & negativè præterea: si sumantur positivè tantum, designant magnitudinem, vel multitudinem aliquam, quæ sub potentiam istam cadat, abstrahendo, an possit, aut non possit major sub illam cadere: si verò sumantur positivè & negativè præterea, designant magnitudinem, vel multitudinem talem, quæ quidem sub ista potentiam cadat, sed ita, ut non possit major sub illam cadere: hoc notato

Ad probationem consequentiæ,

CXVI. Distinguo majorem, ponat Deus tot collectiones divisionum, quot potest, sumendo ly

tot, quot, positivè tantum; ipse posuerit omnes collectiones divisionum omnium partium collectivè sumptarum, nego majorem; nam sic hujus propositionis, ponat tot collectiones divisionum, quot potest, est v. g. hic sensus, potest collectiones decem divisionum centum partium ponere, eas ponat, posuerit omnes, &c. quod est apertè falsum; sumendo ly tot, quot positivè & negativè præterea, ipse posuerit omnes, &c. concedo majorem; nec mirum, quia sic hujus propositionis, ponat tot collectiones divisionum, quot potest, sensus est, ponat tot collectiones ut non possit plures, ipse posuerit omnes, &c. quod est omnino verum; sed absolute negandum Deum posse ponere tot collectiones divisionum, quot potest, sumendo ly tot, quot, positivè & negativè præterea; quia hoc est ponere divisiones usque ad continui indivisibilia, quæ cum in continuo non sint, ut probatum est, eas divisiones Deus ponere non potest.

CXVII. En similia argumenta: Videat Deus tot collectiones equorum non esse necessarias ad equitandum, quot potest sumendo ly tot, quot positivè & negativè; ipse viderit omnes collectiones omnium equorum collectivè sumptorum non esse necessarias ad equitandum, & consequenter, nullum equum esse necessarium ad equitandum; quod non admittes, & reverà id est contra evidentem rationem. Item, videat Deus tot numeros dierum æternitatis collectivè non esse necessarios ad glorificandum Deum, quot potest, sumendo ly tot, quot positivè & negativè, ipse viderit omnes dies æternitatis collectivè non esse necessarios ad glorificandum Deum; quod similiter non admittes, & reverà evidenter rationi repugnat; in Deo enim non est posse, nisi ad possibilia, è quorum numero ista non sunt.

D V B I V M VII.

An dentur in Continuo indivisibilia
continuantia aut terminantia
eiusdem rationis cum
Continuo.

Nte Resolutionem

CXVIII. A Suppono indivisibilia continuantia dici, quæ sunt formalis ratio continui, sive id quod partes continui continuantur & uniuntur inter se; terminantia verò, quæ continuum terminant, seu finiunt: partem affirmativam tuentur Scotistæ, Thomistæ, & è Societate plures, &c. negativà Nominales: P. Poncius verò, etiam in hac difficultate (inquit) existimo incertum esse quid dicendum, quia sunt argumenta insolubilia pro utraque parte.

R E S O L U T I O.

CXIX. D Ico contra eximios PP. Scotum, Combricenses, Suarez, Sotum, Rubium, nostros Complutenses, Murciam, Telles, Oviedum, Comptonum, &c. in continuo non dantur indivisibilia continuantia, aut terminantia, ejusdem rationis cum continuo: ita Okam Tractatu de Sacramento Eucharistiæ cap. 1°. & 2°. Gregorius in 2um dist. 2^a, q. 2^a, art. 1°. & omnes Nominales communiter, Durandus, Pereira, Dandinus, & nuper profundus D. Fromondus in suo Labyrintho à cap. 3°.

CXX. Probant nonnulli: quia inter punctum initiativum quantitatis pedalis & cætera omnia puncta,

ta, quæ non sunt ipsum, mediat aliquid, quod non est punctum; nam post punctum non sequitur immediatè aliud punctum; ergo est pars, & consequenter continuum aliquod sine puncto: verumtamen hæc probatio videtur supponere falsum, videlicet esse aliquid assignabile, quod sit medium inter primum punctum & cætera puncta, quod punctum non includat; id enim negabunt Adversarii, sicut negamus inter unionem determinatam & cæteras uniones esse partem assignabilem, quæ unionem non includat. Quare aliter

cxix. Probatur 1°. vel illa indivisibilia ex essentia sua uniunt partes, vel non? si non, ergo sunt superflua ut continentur; quia præter illa, aliæ ad continuationem, tum partium, tum ipsorum, requiruntur uniones: si sic, ergo sunt uniones modales (quod negant;) quia erunt ultima & actualis determinatio in ratione uniendo.

cxix. Probatur 2°. Annihilatio & creatio respectu creaturarum existentium est naturaliter impossibilis, sed in illa sententia deberet esse naturaliter possibilis, ergo, &c. Probatur minor, quia in naturali divisione materiæ definit punctum continuans ejusdem rationis cum materia, & in naturali ejus continuatione incipit, ergo, &c.

cxix. Resp. varii Thomistæ non nisi inter partes quantitatis dari talia indivisibilia; quia substantiæ & qualitates à quantitate accipiunt partes. Sed

cxix. Contra 1°. id satis rejectum est in Logica Disputatione de quantitate dub. 1°. 2°. rogo in quo illa indivisibilia quantitatis subiectentur; non in divisibili parte quantitatis, quia ipsa est subiectum improprietatem, ergo in indivisibili continuativo substantiæ subiectari debet. 3°. contactus substantiarum non potest esse secundum solam quantitatem; quia hæc est substantiis intimè imbuta, ergo secundum substantiam esse debet; ac proinde, si ad contactum admittantur indivisibilia, etiam illa in substantiis admittere oportet; unde sequitur, non solum inter partes quantitatis dari debere indivisibilia, sed etiam inter partes substantiæ contra præfatos Autores.

cxix. Respondet P. Telles hic Disp. 35. sect. 3^a. indivisibilia terminativa, vel copulativa, quæ de novo gignuntur, erant in quantitate, non actu, sed potentialiter.

cxix. Sed contra 1°. nunc sermo est de indivisibilibus materiæ primæ, quæ sicut non est quantitas (ut supponitur, & alioqui eadem de ipsa, ac de materia difficultas) ita nec ejus indivisibilia sunt in quantitate: 2°. esse virtualiter in quantitate, est posse produci a quantitate; omnino verum autem est quantitatem non esse sibi similis activam, ut omnes fatentur.

cxix. Respondet D. Murcia illam corruptionem non esse annihilationem, & illam productionem non esse creationem; quia, quamvis illa indivisibilia non habeant subiectum inhætionis, habent tamen adhætionis præsuppositum, ex quo fiunt; quod autem creatur, etiam hoc adhætionis subiectum negat.

cxix. Sed contra: si illa puncta sint cum partibus materiæ ejusdem rationis (ut supponitur) non magis habere possunt subiectum adhætionis, quam partes materiæ primæ: si verò diversæ, sunt uniones oppositæ sententiæ, præsertim cum habeant subiectum adhætionis ex quo fiant, sicut illa; deinde creationem non excludere subje-

ctum adhætionis patet in anima rationali.

cxix. Probatur 3°. ex absurdis, quæ ex illa sententia sequuntur: 1°. contra ipsos, quodlibet continuum componi ex puris indivisibilibus; quod sic probo: ideo in nostra sententia quodlibet continuum componitur ex puris indivisibilibus; quia quidquid est assignabile in continuo includit aliquid indivisibile, ergo similiter quodlibet continuum in illa sententia componitur ex puris indivisibilibus, quia quidquid est assignabile in continuo includit aliquid indivisibile. 2°. sequitur Deum posse assignare primum indivisibile in continuo, & non posse secundum; quia alioqui posset assignare medium aliquod inter illa puncta sine puncto; quod non est minus absurdum, quam Deum posse ponere primam continui divisionem, & non posse secundam. 3°. sequitur indivisibile additum indivisibili facere majus, vel alioqui omnino superflua esse puncta ob fines propter quos sunt à suis authoribus adinventata: quod probo; vel enim illa sunt extra partes? & sic faciunt majus: vel non, sed penetrativè intra continui partes? & sic tam partes, quam ipsa initiant, & faciunt continuum, & in contactu perfectè sphericæ & plani, tam se contingunt partes, quam ipsa, quomodo etiam sunt omnino superflua, cum sint, tum ad habendam partem initialem & finalem continui, tum ad explicandum contactum perfectè sphericæ & plani à suis authoribus adinventata.

cxix. Obijciunt tamen 1°. Aristoteles satis frequenter insinuat dari indivisibilia extra animam, ut cap. 1°. de quantitate, cum dicit partes lineæ copulari puncto, superficiæ lineæ, corporis superficie.

cxix. Respondeo Aristotelem per hoc non velle dari indivisibilia formaliter ante animam, sed æquivalenter, quomodo agnoscimus partes divisibiles indivisibiliter sumptas: vel dic Aristotelem de indivisibilibus loqui, quasi formaliter essent ante animam, ad faciliorem explicationem difficultatum continui; non verò quia formaliter sunt ante animam; vel denique ex propria sententia non loqui, sed communi sui temporis, quod sæpius facit in Prædicamentis; unde cum 8°. Metaph. text. 14°. pro exemplo attulisset puncta; addit, si fuerit eo modo intellige geometras, qui multa demonstrant de lineis & superficiebus.

cxix. Obijciunt 2°. corpus perfectè sphericum tangit planum in puncto; perfectè cylindricum in linea; perfectè planum in superficie; ergo dantur puncta indivisibilia, lineæ & superficies.

cxix. Respondeo 1°. distinguendo antecedens, corpus perfectè sphericum tangit planum in puncto, &c. sumendo punctum formaliter, nego antecedens; æquivalenter, id est pro parte divisibili indivisibiliter accepta, concedo antecedens; sed nihil particulare in hac solutione; debent enim illam, velint nolint, usurpare adversarii nostri; nam punctum medium inter partes afficit partes divisibiles, non quidem divisibiliter acceptas, ut patet, sed indivisibiliter: deinde si trahatur perfectè sphericum per planum, illud in puncto & parte divisibili debet planum tangere in sententia ipsorum: denique, cum perfectè sphericum tangit planum in puncto, vel etiam illud tangit in intermediatis partibus, vel non? si primum, sequitur intentum; si secundum, ergo punctum, quod tangitur facit extensionem & partes distantes, quod non dixerint.

Instabis,

cxix. Instabis perfectè sphaericum tangit planum in puncto formaliter, ergo, &c. Probatur assumptum, quia foramen, quod ille contactus facit in aëre, est formaliter indivisibile; nam alioqui, si esset formaliter divisibile, jam tangerent se in parte formaliter divisibili, contra solutionem datam.

cxix. Respondeo negando assumptum: ad ejus probationem, Respondeo supponi falsum, videlicet, quod contactus ille faciat foramen in aëre, cum tamen relinquat partium aëris contactum similem illi, quo perfectè sphaericum & planum se contingunt; quod ita manifestum sit globus in quatuor cuneos à te mente divisus, quorum primus sit A. secundus B. tertius C. quartus D.

cuneus A. cuneus B. & cuneus C. cuneus D. sine medio, seu immediatè, contingit; loco cuneorum A. & B. pone partes aëris, videbis quod se contingunt immediatè cunei C. & D.

sine foramine in aëre; an autem illo casu partes aëris adhuc sint futuræ continuæ, an contiguæ tantum? patebit ex dubio sequenti. Ex his dic, Aristotelem quando dicit ea se tangere, quorum extrema sunt simul, agere de similitudine negativa, seu non distantia; non verò de positivâ, seu penetrationis; cum autem docet locum esse æqualem locato, agit de continentia; non verò de commensuratione loci & locati.

cxix. Vergebis, lumen est in superficie corporis opaci; sed non est in superficie æquivalente, ergo formaliter.

cxix. Respondeo propter hoc argumentum fortè dicendum omne corpus opacum esse aliquotusque diaphanum; sed in parte tam parva ut sensus eam esse diaphanam non videat, ut notant nonnulli Optici, per quod distinguunt à diaphano; vel dic lumen non esse nisi in ultima superficie aëris corpori opaco immediatè; per ultimam tamen superficiem non intelliges aliquid indivisibile; sed partem divisibilem quatenus habet negationem ulterioris extensionis, vel indivisibilitatem sumptam modo supra dicto.

DUBIUM VIII.

Per quid continentur Partes continui permanentis.

cxix. Non facilius dicitur quid continuatio continui, quam quid ipsum continuum; communiter asserunt authores continui partes continuari modo unionis à partibus realiter distincto: verum illi authores inter se dissident: nam aliqui pro toto continuo unicum modum continuationis admittunt; aliqui plures & tot, quot sunt in isto continuo partes naturaliter indivisibiles: alii denique, tot unionibus indivisibilibus continuari, quot sunt absolute partes. Contra quos fit

RESOLUTIO I.

cxix. Ico 1°. partes continui non continentur unico modo continuationis.

cxix. Probatur, quia de essentia istius mo-

di esset continuare omnes partes istius continui, ita, ut parte adjectâ, vel ademptâ, necessario desineret: unde licet sit divisibilis formaliter in quantum eductus de subiecto divisibili, & partes divisibiles uniens, dicitur tamen à suis autoribus indivisibilis, in quantum remanens, nec pauciores, nec plures partes, potest unire, quam totius illius continui, subsumo.

cxix. Sed hinc sequitur grave absurdum, ergo, &c. Probatur minor, quia sequitur aërem, Oceanum, &c. totum continuè intrinsecè mutari: quia aër continuè secundum aliquam partem convertitur in substantiam viventis & aliorum corporum: aqua verò Oceani per continuas exhalationes in aërem: unde continuè aliquid illis adimitur: ac proinde continuè modus ille unicus continuationis ipsius intrinsecè mutatur: sed illud est magnum absurdum: quis enim crederet minimâ parte aquæ demptâ propè Ostendam, mutari intrinsecè totum mare propè Brasiliam? ergo, &c.

RESOLUTIO II.

cxix. Ico 2°. partes continui non continentur per plures modos continuationis, ita v.g. ut decem partes aliquotæ habeant unum modum: aliæ decem alium. & sic de cæteris.

cxix. Probatur quia id aliquid de eodem absurdo participat, ut consideranti patebit, ergo, &c.

RESOLUTIO III.

cxix. Ico 3°. partes continui non continentur per tot modos continuationis, quot sunt in isto continuo partes naturaliter indivisibiles.

cxix. Probatur, quia, vel illæ continuationes essent actualis unio ad unionem, vel non? si non, ergo inter se deberent uniri per aliam unionem, & sic, 1°. multiplicarentur uniones sine necessitate, 2°. daretur unio ad unionem: si sic ergo non poterit, una continuatio cessare remanente aliâ, ac proinde hæc conclusio incurrit totum absurdum primæ Resolutionis.

cxix. Dices sufficienter uniri inter se per unionem partium naturaliter indivisibilium ad invicem.

cxix. Sed contra 1°. non sufficienter extenduntur per extensionem partium naturaliter indivisibilium; sed extenduntur per extensionem entitativam propriam, licet accommodatam extensioni propriæ partium; ergo nec sufficienter ununtur inter se, &c.

cxix. Contra 2°. saltem partes sunt indifferentes, ut inter se continentur; unde inter partes multiplicabuntur uniones sine necessitate.

cxix. Contra 3°. quidquid sit de unione continuationum inter se, aut partium naturaliter indivisibilium continuationum: peto an illa unio media sit futura divisibilis, an indivisibilis? non primum, quia faceret extensionem inter partes, ac proinde partes continui non essent immediatè sibi invicem: non etiam secundum, quia cum non sit potior ratio, cur potius in una parte foret, quam in alia, in utraque parte esse deberet, ac proinde in duobus partium locis; intelligi autem non potest, quomodo 1°. aliquid indivisibile corporeum naturaliter sit in duobus locis: 2°. quomodo aliquid entitativè indivisibile subiectetur in subiecto divisibili.

RESOLUTIO IV.

CXLVIII. **D**ico 4°. partes continui non etiam continuantur per tot uniones indivisibiles, quot sunt absolute in isto continuo partes.

CXLIX. Probatur primo quia ex illa sententia evidenter sequitur omnes partes continui se penetrare naturaliter, & non facere extensionem; quod est contra omnem sensum & oculum, ergo, &c. Probatur sequela, quia quæcumque uniuntur debent esse in eodem loco cum unione materiali indivisibili, per quam uniuntur, ergo & inter se; Probatur consequentia; quia quæcumque sunt in eodem loco cum tertio materiali indivisibili, sunt in eodem loco inter se.

CL. Dices nequidem per Deum posse assignari in quo præcisè illæ uniones recipiantur, & quas præcisè partes uniant, ut ait Hurtadus.

CLI. Sed contra 1°. etsi nulla pars determinata & aliquota assignari possit in qua recipiatur unio; assignari tamen potest aliqua indeterminata & proportionalis, id est minor & minor in infinitum; vel ut alii, aliqua divisibilis indivisibiliter sumpta; illa autem & simul alia talis, erit penetrata cum unione, & consequenter etiam inter se.

CLII. Contra 2°. & efficacius: *indivisibile v. g. punctum* (ut tu ipse contra Zenoniitas argumentaris) *additum indivisibili*, imò & divisibili, *non facit majus*, quia illud penetrat, si illud tangat; ergo & utraque pars cum illa unione (sive hæc in illis sit inhærens, sive adhærens tantum; quia semper debet illas tangere ut uniat) erit penetrata, ac per consequens inter se in loco indivisibili unionis.

CLIII. Probatur 2°. quia illa unio debet esse in altera parte, vel in utraque; sed non est potior ratio, cur in una potius sit, quam in alia; ergo in utraque esse debet; quod etiam dici non potest, quia alioqui deberet esse in duobus locis, ut Resolutione tertia dictum est, ergo, &c.

CLIV. Probatur 3°. partes continui se habent ad continuationes, sive uniones omnes collectivè, tanquam causæ ad effectus, subjecta ad formas, &c. hoc positò, sic argumentor; vel ut subjecta istarum unionum involvunt aliquam unionem, vel non? si non, ergo sunt pura indivisibilia mathematica, ut patet: si sic, ergo frustra sunt illæ uniones; quia jam illæ partes ut subjecta sunt unitæ, sive habent uniones; deinde involvunt illam unionem accidentaliter, vel essentialiter? si accidentaliter, poterit à Deo separari, & illa separatà, continuum erit realiter indivisibile; imò, sive possit, sive non possit à Deo separari, saltem continuum essentialiter erit pura indivisibilia; quia nullam unionem essentialiter includit, quod non admittent; si essentialiter, vel generatur, vel creatur, quidquid dixeris est absurdum: si generatur, generatur & materia prima; quia illud generatur, cuius unio inter partes generatur, ut patet; nam homo ideo ex communi sensu dicitur generari, quia inter partes ipsius unio generatur: si creatur, ergo nutritio hominis, scissio carnis, augmentatio aquæ maris, diminutio fontis, est supernaturalis, quia involvit, vel creationem unionis, vel annihilationem; unio autem est de essentia continui talis v. g. septipedalis: deinde si una unio continui creetur, cum illa, quæ est de essentia continui sit indeterminata, creatur & alia, alioqui fieri posset, quòd illa, quæ

generatur sit de essentia continui, quò dato sequitur quòd materia generetur ut supra dictum est. Hæc etiam probatio habet vim contra continuationes, de quibus Resolutione 1^a, 2^a, & 3^a.

CLV. Confirmatur, quia illæ omnes uniones, de quibus Resolutione 1^a, 2^a, & 3^a, & hæc, sunt superflue, ut patebit ex Resolutione sequenti.

RESOLUTIO V.

CLVI. **D**ico 5°. partes continui continuantur seipsis immediate, non quidem aliqua continuatione Physicâ, sed morali tantum posita indistantiâ ab invicem, certâ proportionem & temperie dispositionum per modum connotati, sub qua proportionem & temperie communiter partes dicuntur continuæ. Ita Nominales, & recentiores nonnulli quòs tacito nomine impugnant PP. Telles, & Comptonus. Sed ante probationem.

Nota continuationem posse distinguere duplicem: unam Physicam, quæ formaliter sepe per entitatem Physicam à partibus realiter distinctam, quam quatuor primis Resolut. Disp. 6^a. dub. 1°. lib. 1°. rejecimus, & cui non multò ab similem agnovimus inter materiam & formam, sive inter partes compositi ex actu & potentia: aliam moralem, & est illa, quam habere dicuntur partes continui præcisè positis dictâ partium indistantiâ ab invicem, certâ proportionali temperie dispositionum per modum connotati: quæ autem & quanta esse debeat illa proportio & dispositionum temperies ad istam continuationem moralem, nec nos, nec ipsi determinare possunt; hoc tamen certum, illam requiri & sufficere, quâ posita, ab omnibus dicuntur partes de non continuis esse factæ Physicè continuæ. Hoc itaque notato.

CLVII. Probatur 1°. refutatione aliarum sententiarum, & superfluitate aliarum continuationum Physicarum, ergo, &c.

CLVIII. Probatur 2°. res fluxæ, ut sunt aer, aqua, ignis, oleum, &c. secundum commune iudicium, hoc ipso, quòd sunt localiter conjunctæ, dicuntur esse continuæ: numquid enim, si ab Oceano tolleretur omnis unio Physica, & remanerent partes localiter indistantes, ut jam sunt, adhuc diceretur unus Oceanus, & unum continuum? omnino; quia jam talis non dicitur propter illas uniones Physicas, cum sensu aliquo perceptibiles non sint; ergo, &c.

CLIX. Probatur 3°. res duræ, & quæ difficulter dividuntur, ut ferrum, lapis, lignum, &c. habent aliquam ex certa suarum dispositionum conaturali temperie partium suarum tenacitatem, quâ præcisè posita & remanente, dicuntur habere partes continuas, ergo, &c.

CLX. Obijcies 1°. in composito essentiali datur unio Physica; ergo etiam in continuo, sive composito integrali, consequentia tenet à pari.

CLXI. Respondeo negando consequentiam: est enim disparitas, in eo videlicet, quòd ad unionem essentialem, indistantia partium essentialium simul cum omnibus dispositionibus & conditionibus (de quibus lib. 1°. Physic. Disp. 6^a.) non sufficiat ob rationes ibidem allatas, quæ hic non militant; nec aliæ adferri possunt, ob quas unio illa in continuum inveni debeat, ut solutione argumentorum patebit; unde illa esset in continuo superflua.

CLXII. Obijcies 2°. ex hac sententia sequitur omnia

omnia corpora Univerſe eſſe continua, ſaltem ſecundum materiam; ſed hoc eſt abſurdum, ergo, &c.

CLXIII. Reſpondeo diſtinguendo ſequelam, ſequitur omnia corpora Univerſi habentia certam proportionem & temperiem diſpoſitionum, quam prærequiritur ad continuationem Phyſicam, eſſe continua, concedo ſequelam, quia idipſum concedere debes: non habentia, propter quod inter illa negas continuationem Phyſicam, nego ſequelam; ex quo patet nos non aliud docere, quam quod docent adverſarii noſtri, exceptâ continuatione realiter diſtinctâ ab illis diſpoſitionibus, temperie, &c.

CLXIV. Obijcies 3°. ex P. Telles loco ſupra ſæpius citato, ſupponendum eſt ut certum in utraque ſententia, partes continui neceſſariò unitas eſſe inter ſe, medio aliquo unionis; alioqui continuum eſſet aliquid aggregatum partium ſeparatarum, ut eſt acervus lapidum; ergo, &c.

CLXV. Confirmatur ex P. Comptono etiam loco ſæpius citato, materia non eſt apta ut recipiat formam ullam, vel ſubſtantialem, vel accidentalem, donec partes ipſius integrantes inter ſe uniantur, & ſit continua; alioqui exiſteret diviſa in omnes ſuas partes, omni iſtâ proportionum & diſpoſitionum temperie ablata, quæ tam à materia, quam omnis forma ſubſtantialis, abſtrahi poſſeſt, ergo, &c.

CLXVI. Reſpondeo negando ſuppoſitum; ad illius probationem, Reſpondeo negando ſequelam; ad hoc enim ut non ſit aggregatum partium ſeparatarum, ſufficit indiſtantia partium, cum ea proportionum & diſpoſitionum temperie, quâ poſitâ ab omnibus Philoſophis dicuntur unitæ, cujus etiam defectu acervus lapidum non dicitur continuus.

Ad Confirmationem verò

CLXVII. Reſpondeo diſtinguendo aſſumptum, materia non eſt apta, &c. donec partes ipſius integrantes inter ſe uniantur rigorosè Phyſicè, ſive per modum continuationis ante reſectum, nego aſſumptum: moraliter & per partium indiſtantiam, cum ea proportionum & diſpoſitionum temperie, quâ poſitâ ab omnibus Philoſophis dicuntur unitæ, concedo aſſumptum & dico hanc omnium partium indiſtantiam, & proportionum ac diſpoſitionum temperiem non magis poſſe per Deum à materia auferri, quàm in ſententia adverſariorum ab ea auferri poſſit omne indiviſibile continuativum, aut omnis modus continuationis; quod enim illi de his dicunt, nos de indiſtantia iſta partium, &c. dicimus.

CLXVIII. Obijcies 4°. juxta hanc ſententiam continuum non diſfert à contiguo; ſed hoc eſt expreſſè contra Ariſtotelem & communem Philoſophorum; ergo, &c. Pro ſolutione

CLXIX. Suppono 1°. eandem eſſe proportionem materiæ ad materiam diſcontinuum, quæ eſt materiæ ad materiam continuum; quia ſemper manet, quòd ſint ejuſdem rationis, & quòd ſicut una ſe habet ad aliam tanquam ad continuabile ejuſdem rationis; ita alia ad aliam: è contra verò ſuppono diverſam eſſe proportionem formæ ad formam ejuſdem rationis à proportionem formæ ad formam diverſæ rationis, quia ſunt diverſæ rationis, & una ſe habet ad aliam tanquam continuabile ejuſdem rationis; alia verò ad aliam tanquam ad non continuabile eadem remanente quantitatibus temperie & citra converſionem. Vnde fieri poſſeſt quòd materiæ duorum compoſitorum indiſtantium ſint continuæ, formis diſcontinuis manentibus, ut ſit, dum truncus informatur animâ pomi

& anima pyri, aut dum lignum ſupernat aquæ; materiæ enim ſunt continuæ ratione indiſtantia & eadem ad invicem proportionem; formæ verò, licet indiſtantes, ſunt diſcontinua, ratione diverſæ utriuſque ad invicem proportionis.

CLXX. Suppono 2°. de continuatione eorum, quæ ſub ſenſum non cadunt, à nobis judicari non poſſe; ſed de eorum continuatione aut diſcontinuatione, judicari debere juxta continuationem aut diſcontinuationem eorum, quæ ſub ſenſum cadunt; ac proinde, ſicut duæ formæ aquæ indiſtantes dicuntur continua, ita & duæ materiæ indiſtantes, licet eorum formæ diſcontinua & diverſæ rationis eſſent, dici debent continua. His ſuppoſitis,

CLXXI. Reſpondeo negando majorem, quia contiguum eſt inter formas quacumque, etiam indiſtantes, diverſæ inter ſe rationis, quæ in communi ſententia, etiam indiſtantes, non continuantur, ut in rebus duris, quamdiu non adest quædam partium immediata tenacitas & viſcoſitas, imò, & in liquidis quamdiu non ſit commixtio; continuum verò eſt inter formas quacumque indiſtantes, quæ in communi ſententia, hòc ipſo quòd indiſtantes, dicuntur continuari; ut in rebus duris, hòc ipſo quòd adest quædam partium immediata tenacitas ac viſcoſitas, & in liquidis commixtio. Ex his

CLXXII. Colliges 1°. continuum non eſſe totum Phyſicum, ſed morale tantum, hoc ſenſu, quòd continuationem moralem importet, nullam verò realem Phyſicam propriè dictam à ſuis extremis realiter diſtinctam: 2°. non conſtare partibus Phyſicis ſecundum eſſe partium inter ſe per unionem realiter ab extremis diſtinctam Phyſicè unitam; ſed moraliter tantum: 3°. continuationem illam moralem & impropriè dictam Phyſicam, non poſſe inadæquatè à continuo ſeparari, magis quam omnis continuatio propriè dicta Phyſica.

D V B I V M IX.

De Continuo ſucceſſivo & ejus continuatione.

R E S O L U T I O I.

CLXXIII. Dico 1°. continuum ſucceſſivum, ut tempus, motus localis, duratio rerum permanentium, &c. componitur ex partibus in infinitum diviſibilibus.

CLXXIV. Probatur 1°. quia eodem modo videtur de continuo ſucceſſivo, ac de permanenti, philoſophandum; ſi enim duo puncta non faciant magis extenſum localiter permanenter, quia nullam habent extenſionem localem; duo inſtantia non facient magis extenſum temporaliter ſucceſſivè, quia nullam habent extenſionem temporalem, licet quoad numerum faciant magis extenſum, ergo, &c.

CLXXV. Probatur 2°. Quia alioqui nullus motus localis eſſet poſſibilis; ſed hoc eſt abſurdum, ergo, &c. Probatur ſequela, quia ſuppoſitâ veritate noſtræ ſententiæ de diviſibilitate in infinitum continui permanentis, motus ſemper eſt ad ſpatium diviſibile habens prius & poſterius; ſed cum prius debeat acquiri ante poſterius, in inſtanti non poſſeſt prius & poſterius acquiri, ergo nullus motus localis eſſet poſſibilis.

CLXXVI. Obijcies ex P. Oviedo: partes temporis eſſentialiter ſunt ſucceſſivæ, ergo numquam ſunt duæ partes illius ſimul, ergo numquam exiſtit diviſibilis aliqua temporis pars; quia alioqui deberet ſimul actu exiſtere prius & poſterius.

CLXXVII. Respondeo 1°. retorquendo argumentum contra P. Oviendum in continuum permanens: partes continui permanentis sunt essentialiter permanentes; ergo numquam est una tantum; ergo numquam existit indivisibilis aliqua continui permanentis pars; quia alioqui deberet tantum existere prius indivisibile continui permanentis: admissio antecedente, ad primam consequentiam huius argumenti distingo, ergo numquam est una tantum, si illa accipitur divisibiliter & pro parte aliquota, concedo consequentiam: si accipitur indivisibiliter & pro parte proportionali minori & minori in infinitum, nego consequentiam: sic proportionaliter ad objectionem

CLXXVIII. Respondeo 2°. admissio antecedente, distinguendo consequens, ergo numquam sunt duæ partes temporis simul, si accipiantur divisibiliter & pro partibus aliquotis, concedo consequentiam. si accipiantur indivisibiliter & pro partibus proportionalibus minoribus & minoribus, in infinitum, nego consequentiam.

CLXXIX. Adde tamen quod dico in continuo permanenti futuram unam tantum partem, si accipiat indivisibiliter, & in successivo futuras duas simul, si etiam accipiantur indivisibiliter, me non velle continuum permanens posse aliquando existere secundum partem realiter indivisibilem, & successivum posse simul existere secundum partes realiter inter se divisibiles; sed tantum permanens posse existere secundum partes minus & minus extensum in infinitum, & successivum secundum partes minus & minus durans in infinitum; sicut enim non datur pars continui permanentis, quæ tangat perfecte sphericum, secundum prius & posterius adæquatè sumpta, sed secundum inadæquationes eorum in infinitum, sive secundum minus & minus eorum in infinitum, ita non datur pars continui successivi, quæ simul existat secundum prius & posterius adæquatè sumpta, sed secundum inadæquationes eorum in infinitum, sive secundum minus & minus eorum in infinitum. Ex his

CLXXX. Colliges 1°. contra Arriagam mobile, dum movetur, semper esse in loco se majori, numquam in æquali; quia omnis ipsius motus semper est in parte temporis, in qua omni durante motu, semper est in duobus locis.

CLXXXI. Colliges 2°. partes temporis esse essentialiter successivas, sicut partes lineæ sunt essentialiter permanentes, videlicet, si accipiantur divisibiliter & secundum quod sunt aliquotæ.

RESOLUTIO II.

CLXXXII. **D**ico 2°. partes continui successivi etiam non continuantur ullo ex modis supra pro permanente rejectis.

CLXXXIII. Probatur: quia, præterquam quod de utroque pariformiter sit philosophandum, partes temporis possunt dici sibi essentialiter immediate succedentes, ita ut post hanc horam immediate essentialiter sequatur secunda, & non tertia: unde forent continuationes realiter distinctæ omnino superflue, ergo, &c.

D V B I V M X.

De Inceptione & Desitione rerum.

RESOLUTIO I.

CLXXXIV. **D**ico Res permanentes, & successivæ similiter, dici possunt indifferenter incipere & desinere intrinsecè, vel extrin-

secè. Sed ante probationem,

CLXXXV. Nota 1°. incipere intrinsecè, sive ut alii, per primum sui esse, esse incipere per illud instans (sive sumendo ly *instans* æquivalenter modo sæpius explicato; quia semper includit prius & posterius, licet indivisibiliter; sive pro parte determinata excludente priores & posteriores aliquotas, quomodo dicitur jam esse October, Octobrem sumendo pro tempore determinato excludente Septembrem & Novembrem) quo verum est dicere, *jam res est, & immediate ante non erat*: incipere verò extrinsecè, sive ut alii, per ultimum sui non esse, est incipere per illud instans, quo verum est dicere, *jam res non est, & immediate post erit*.

CLXXXVI. Nota 2°. desinere intrinsecè, sive ut alii, per ultimum sui esse, esse illo instanti desinere, quo verum est dicere, *jam res est, & immediate post non erit*; desinere verò extrinsecè, sive ut alii, per primum sui non esse, est illo instanti desinere, quo verum est dicere, *jam res non est, & immediate ante erat*: His notatis,

CLXXXVII. Probatur Resolutio de rebus permanentibus, 1°. quoad inceptionem intrinsecam & extrinsecam: supponas quod Petrus existat totâ horâ secundâ, primo instanti istius horæ verum est dicere, *Petrus jam est, & immediate ante non fuit*, item ultimo instanti horæ primæ verum fuit dicere, *jam non est, & immediate post erit*; sed hoc est incipere intrinsecè, & extrinsecè, ergo, &c.

CLXXXVIII. Probatur de iisdem 2°. quoad desitionem intrinsecam & extrinsecam: supponamus, quod Petrus existat totâ horâ secundâ, ultimo instanti istius horæ verum est dicere, *Petrus jam est, & immediate post non erit*; item primo instanti horæ tertiæ verum est dicere, *jam non est, & immediate ante fuit*; sed hoc est desinere intrinsecè & extrinsecè, ergo, &c.

CLXXXIX. Probatur Resolutio de rebus successivis: 1°. quoad inceptionem intrinsecam & extrinsecam: supponas, quod motus existat totâ horâ secundâ, primo instanti istius horæ verum est dicere, *jam est motus, & immediate ante non fuit*; item ultimo instanti horæ primæ verum fuit dicere, *jam non est, & immediate post erit*; sed hoc est incipere intrinsecè & extrinsecè, ergo, &c.

CLXXX. Probatur de iisdem 2°. quoad desitionem intrinsecam & extrinsecam: supponas quod motus existat totâ horâ secundâ: ultimo instanti istius horæ, verum est dicere, *motus jam est, & immediate post non erit*; item primo instanti horæ tertiæ verum est dicere, *jam non est, & immediate ante fuit*; sed hoc est desinere intrinsecè & extrinsecè, ergo, &c.

RESOLUTIO II.

CLXXXI. **D**ico 2°. malim tamen dicere res permanentes & successivas incipere intrinsecè & desinere extrinsecè.

CLXXXII. Probatur, quia incipere sonat *esse*; desinere, *non esse*; ergo quod incipit, maxime incipit per primum sui esse; & quod definit maxime definit per primum sui non esse.

CLXXXIII. Confirmatur, quia quod incipit fit de non existente existens, & quod definit fit ex existente non existens; ergo illud sonat *esse*, & hoc *non esse*, est cum incipit, & non est cum definit ergo, &c. Ex his

CLXXXIV. Colliges in contrariis, dum una forma incipit intrinsecè, oppositam desinere extrinsecè, vel è contra,

DISPVT.